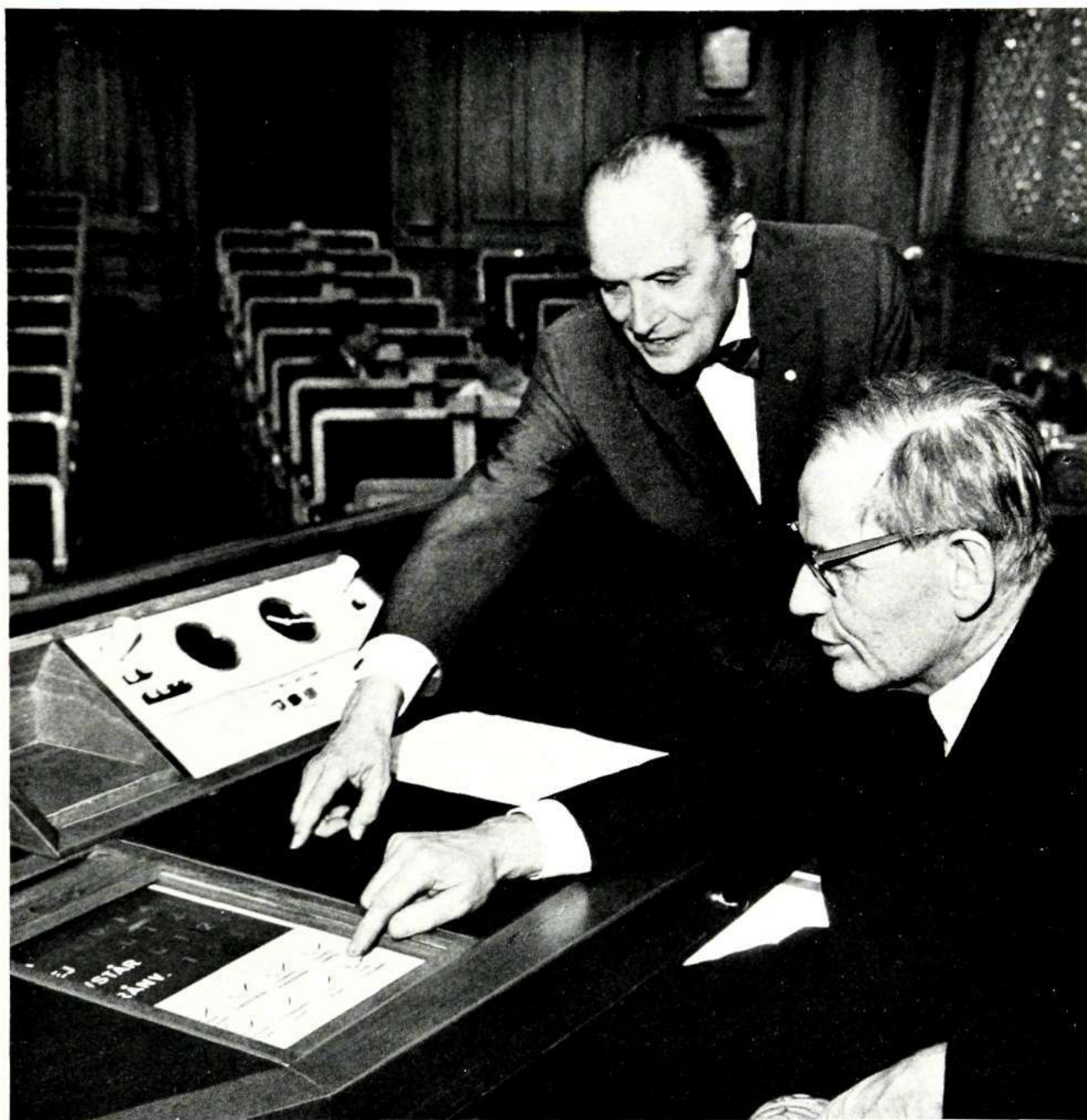

Kontakten

Ericsson
LM

LM-ARNAS TIDNING

NR 5 1966

Kontakten

LM-arnas tidning

Ansvärlig utgivare: Hugo Lindberg
Redaktör: Sigv. Eklund, tel. 2453
Redaktionssekr.: P-E Lénström,
tel. 2457

Redaktionskommitté:

Rolf Fischer, T/Krmk, tel. Tellus 396
Gertrud van der Laken, Vt 36, tel. HF 2736
Folke Zandin, Vas, tel. HF 2611
Einar Österlund, X/Oy, tel. HF 4089

Lokalredaktörer:

Malte Björklund BA, Hans Hansson, Erga
E Wandel, Gröndal, C Åhsberg Kabel-
verket, Ålsjö, G Falkman, Huddinge,
Alf Carlsson, Katrineholm, S Alfredsson
Mölnådal, Ivar Rohdin, Söderhamn, G An-
dersson, Visby, Å Elmqvist, Örebro, G
Svensson, Alpha, J Schein, DKB, Lars
Christofferson LMS, PO Nyhult, Rifa,
S Hallstedt, Ermi, A Hofström, SIB,
L Falk, Alingsås, L Eneroth, SRA,

Omslagsbilden:

En vecka innan Sveriges Riksdag samlades till höstsessionen kunde LMS överlämna en helt ny voteringsanläggning. Andre vice talmannen Leif Cassel tackade och tog emot och fick en lektion i hur han skulle trycka på de nya knapparna av direktör Malte Patricks.

Ur innehållet:

	Sida
Centrallagret under tak	83
T-divisionen lanserar nytt byggsätt M4	84
Ny telekabel i Norrland	87
LMS rationaliserar riksdagens röstning	88
LME köper ny datamaskin	92
LM-kontoren rationaliseras	93
Kabelverket femtioårsjubilerar	94
Trädstuppar	97
Kassims äktenskapliga lycka	98
Idrott	99

Tidningsbilaga medföljer del av upplagan.

Organisationsändring

I samband med att direktör Per Ahlström tillträdde befattningen som chef för Erga-divisionen genomfördes den 1 oktober 1966 en omorganisation av G. Den innebär en arbetsfördelning på tre avdelningar, Försäljningsavdelning, G/F, Avdelning för Telefonapparatteknik, G/A, och Avdelning för Telefonväxelteknik, G/X.

G/F är uppdelad på sektioner för marknadssakkunniga, produktsammanhållande samt beordring och planering. Chef är överingenjör R Bager med ingenjör O Siewert som ställföreträdare.

G/A är uppdelad på sektioner för mekaniska och elektriska konstruktioner samt dokumentation. Chef är ingenjör A

Boeryd med ingenjör G Thames som ställföreträdare.

G/X är uppdelad på sektioner för systemteknik, konstruktion, laboratorium samt dokumentation. Chef är ingenjör P O Olsson med ingenjör N Å Åkesson som ställföreträdare.

Överingenjör R Bager är dessutom ställföreträdare för direktör Ahlström.

– Kamrer Helge Avermark avgick den 30 september 1966 som chef för personalavdelningen vid Ermi på grund av uppnådd pensionsålder. I samband därmed övertogs chefskapet för personalavdelningen av kamrer Claes Hauffman, RMI/EC.

Ny chef för SIB

Till ny verkställande direktör vid L M Ericssons Signalaktiebolag har från 1 oktober 1966 utsetts försäljningschefen civilingenjör Ingmar Boberg. Han efterträder direktör Håkan Insulander som efter 22 års tjänst som verkställande direktör på egen begäran beviljats avgång från denna befattning. Han kvarstår dock i SIB som konsult.

Till ny försäljningschef i SIB har från samma dag utsetts ingenjör Karl-Erik Wahlqvist.

NYA PATENT

i koncernen under tiden 10 juni–13 oktober 1966 (förteckningen anger uppfinnarens namn och tjänsteställe, uppfinningens titel och patentnummer).

Lindberg, T G, MI/Srx, Lundkvist, I, MI/Shu – Avståndsmätare innefattande anordningar för utsändning av en laserstråle – 209.459;

Insulander, C E, HF/VbbC – Anordning i styrutrustning för programstyrda maskiner – 209.647;

Duprez, J, Morelieras, A, STE – Anordning för identifiering av frekvenssignaler – 210.366;

Hagland, C A, SIB, Sem-Sandberg, S G, HF/UDc – Vippan, avsedd att med säkerhet vara förhindrad att på grund av eventuellt uppkommande fel i själva vippan eller en vippan styrande krets avge obefogad utgångssignal – 210.949;

Bergmann, A K, Telefonos de Mexico, S A, Jacobaeus, A C, HF/TD – Anordning för överförande av signaler med ett frekvensband, som är bredare än det, som normalt kan överföras per förbindelse – 210.952;

Nikoloff, G J, HF/X/Yty – Regenerator för telegrafitecken – 211.269.

I utlandstjänst

Ingenjör Gunnar Andersson har återkommit från Liberia där han varit montageledare och tjänstgör sedan den 31 augusti i år på T/Fmr.

– Herr Georg Dahlström har flyttat från Australien och tjänstgör i Spanien sedan den 15 augusti i år. Den 1 oktober i år tillträdde han befattningen som fabrikschef vid CEE.

– Ingenjör Sten Drakenberg har återkommit från Australien där han varit fabrikschef. Från och med den 1 augusti i år tjänstgör han på Vt som assistent till tillverkningschefen.

– Ingenjör Alvar Engdahl tjänstgör i Spanien sedan den 15 augusti i år som verkstadsingenjör.

– Ingenjör Lars Fredriksson har återkommit från Colombia och tjänstgör på T/Fbl sedan den 1 september i år.

– Ingenjör Leif Gerdén tjänstgör i Egypten sedan den 17 september i år som transmissionsingenjör.

– Herr Lars Gräslund, som varit ekonomichef vid CAT i Argentina, har kommit hem och tjänstgör sedan den 4 juli på Dffu.

– Ingenjör Gösta Hanses tillträdde i oktober i år befattningen som montagechef i Kuwait.

– Ingenjör Hans Isberg, Df, tjänstgör i Chile sedan den 18 september i år. Efter en överlappningsperiod med Lars Silfverling övertar han tjänsten som bolagschef efter denne.

– Ingenjör Urho Lethonen har tjänstgjort i Argentina som verkstadsingenjör men började tjänstgöra vid Kabelverket från och med den 27 september i år.

– Verkmästare Stig Lindholm har varit i Spanien men har nu återkommit till Karlskronafabriken, där han tjänstgör sedan den 26 september i år.

– Ingenjör Åke Nilsson har återkommit från Portugal, där han tjänstgjort som installationsingenjör, och upprätthåller nu befattningen som T/FmrtC sedan den 9 september i år.

– Ingenjör Sven-Otto Persson kommer att från och med november i år bekläda posten som montagechef för de mellanamerikanska staterna El Salvador, Costa Rica och Panama med placering i San Salvador.

– Förman Sven Svensson har återkommit från Australien och tjänstgör vid Söderhamnsfabriken sedan den 1 september i år.

– Ingenjör Lars Thomasson lämnade den 4 oktober i år Montreal, Canada, för att tillträda posten som servicechef för Costa Rica.

– Fru Carin Thorén har anställts som sekreterare i Venezuela från och med den 25 september i år.

– Herr Bertil Wogensen har återkommit från Liberia och tjänstgör sedan den 27 juli i år på T/Fmr.

Centrallagret under tak

Femtio miljoner kronor ur investeringsfonden fick L M Ericsson förra året tillstånd av Kungl. Majt. att använda för nybyggnader och maskinanskaffningar under åren 1965–1968. Inte mindre än 21 miljoner av dessa pengar, dvs. nära hälften skulle investeras i en sedan lång tid tillbaka projekterad och angelägen anläggning för hantering och lagring av gods. I Flemingsberg några mil söder om Stockholm disponerades för detta centrallager en 62 000 kvm stor ängstomt.

Endast några få dagar efter Kungl. Majts. klartecken sattes spaden i jorden och ett prioriterat 2-årsbygge hade kommit igång. I Kontakten nr. 4/1965 beskrivs anläggningen mycket ingående.

Drygt halva byggnadstiden har gått sedan dess, vilket kan motivera ett besök på platsen.

Trots ett disigt oktoberväder kunde redan uppi från bron intill bygget konstateras att centrallagret nu så gott som fullständigt kommit under tak och att ytterväggarnas röda tegelfasader lyste höstgrant i halvdagern.

Delvis har bygget avancerat mycket långt. Ett utrymme för lagerpackat gods skall tas i bruk till nyår och det blir förrådet vid Alphyddevägen som successivt kommer att tömmas på sitt innehåll

och föras hit. Snart står också en ca 1 100 kvm stor lokal disponibel för all den transportutrustning som efter hand skall installeras. Transformator- och ställverksutrymmena är i det närmaste klara. Gjutning pågår av skorstensfundament och pannorna är på plats vilket ger anledning till förhoppning om värmepåsläpp redan i mitten av november.

Rördragningen försiggår, likaså ventilationsarbetena. Uppe på det s. k. däckket där lädspikning skall utföras och mindre gods lagras avslöjar ett flertal 8 x 8 m gjutna golvrutor att det inte dröjer länge förrän det arbetsmomentet är avslutat. Vilken dag som helst drar folk in som skall sköta om rälsläggningen för de många spårbundna förvaringsenheterna.

Anläggningen bör framstå som ett paradiset för murareskrået. Det är inte ofta man numera får vara med om att lägga så här mycket tegel, säger några i yrket garvade män, som är i full färd med att mura upp resterande mellanväggar. Totalt räknar man med att ca 3 miljoner tegelstenar kommer att gå åt och det är inte fy skam i dessa betonghusens tidevarv.

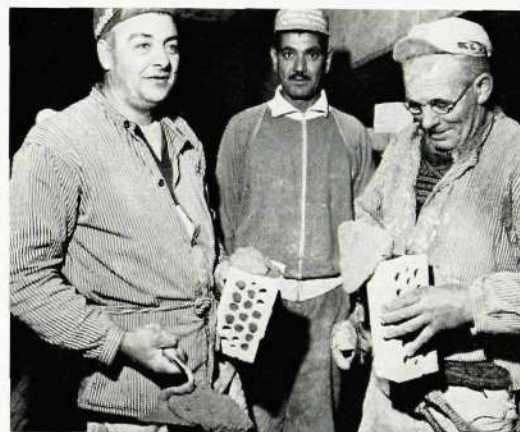
Varje bygge brukar uppvisa markanta skillnader i tillväxt. Att från nästan in-

flyttningssklara utrymmen hamna i rena primärbetena är inget ovanligt. Men visst hajar man till vid anblicken av en grävskopa som bullrande gräver djupa fårar i det steniga jordgolvet inne i byggnadskroppen. Det dånar som åska under lättbetongtaket som med sina 216 balkar om 8 ton och ännu kraftigare primärbalkar – vikt 17 ton – garanterar betryggande hållfasthet mot kommande snömassor. Anläggningens ytutbredning ger en spännvidd av inte mindre än 24 meter.

Vid besöket i Flemingsberg uppgick arbetsstyrkan till 99 man som skall utökas allteftersom ytterligare inredningsarbeten kommer igång. För att hålla kontakt med varandra inom detta stora område har man försett folket med walkietalkie.

L M Ericsson kommer hädanefter själva att ta hand om klippning av bredbandsplåt som skall utföras i centrallagret. En tillbyggnad blir nödvändig för detta och den kommer att ligga på baksidan av anläggningen.

Beträffande tidsplaneringen har en viss förskjutning inträtt på grund av den osedvanligt långa och kalla vintern. Den till slutet av nästa år angivna verksamhetsstarten kommer man dock att klara.

Omkring 3 miljoner tegelstenar kommer anläggningen att innehålla. Murarlaget Allan Ström, Joseph Dogan och Jan Jönsson konstaterar säkert detta med glädje i dessa betonghusens dagar.

Centrallagret i Flemingsberg börjar ta form och är till största delen under tak. Vintern kan med andra ord emotas med lugn. Längst fram syns kontorsdelen med uppradad tegel för murning av andra våningen. På långvägen till höger skimtar taket över lossnings- och lastningsplatsen.

Mindre för pengarna — mera värde för kunden

T-divisionen lanserar nytt byggsätt M4

Projekt M4 har kommit fram efter ett flerårigt lagarbete, som tidvis upptill 80-talet personer har varit engagerade i. Resultatet har blivit nya utrustningar, som endast tar upp en tredjedel till en femtedel av utrymmet för motsvarande äldre, samtidigt som prestanda i många har avsevärt förbättrats. I det följande skall Kontaktens läsare få några glimtar från detta arbete.

Beteckningen M4 svarar mot »byggsätt, modell nr 4». Med byggsätt menar man här ett komplett system av standardiserade byggdetaljer, som omfattar både mekaniska och elektriska detaljer, från minsta lilla el-spole till kompletta stativramar. T-divisionen har nämligen som praxis att under en viss tidsepok utföra praktiskt taget alla sina konstruktioner i ett och samma byggsätt. Tidsepoken längd får bero på hur allmänna tekniken utvecklas. Den förra tekniska epoken »M3» började för T:s del 1958/59.

Byggsätt M4 har framtagits i och med att det var dags med en nykonstruktion av de s. k. kanalstativen för bärfrekvenssystemen, som utgör en av de »tyngre»

produkterna för T. Produktmässigt sett omfattar T-divisionens verksamhet, som kanske är bekant, ett brett register från elektriska förstärkare för en enda telefonkanal till stora system för transport av tusentals telefonisamtal på koaxialkabel, från ena änden av landet till den andra.

Det är alldeles självklart stora fördelar för alla parter att kunna bygga upp så många olika system med samma grundsortiment.

Konstruktören vinner tid och kan lätt bygga system som kan passas ihop och på ett enkelt sätt byggas ut.

Verkstaden får större serier och färre artikelnummer.

Kunden får standardiserad material med konstruktioner, som kunnat genomarbetas väl, så att kvaliteten blivit hög.

Vid utformningen av M4-systemet hade man några speciella mål för ögonen.

Miniatyrisering

Utrustningens volym skall minskas kraftigt samtidigt som den skall vara lät-

tare att hantera och installera än den motsvarande äldre.

Flexibilitet

Små och stora system med samma byggbitar skall kunna anpassas till alla förekommande gamla och nya system.

Kvalitet

Kunden skall kunna installera utrustningen och »glömma bort den» ur reparations- och underhållssynpunkt.

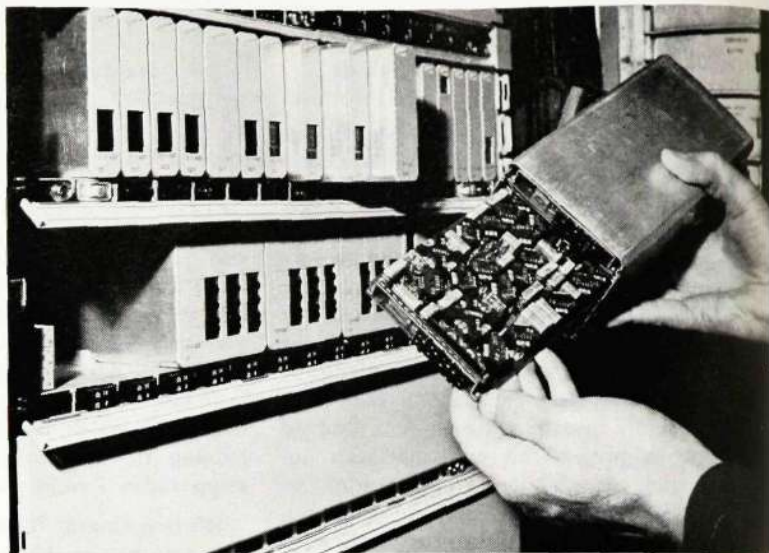
Rimligt pris

Av det livliga kundintresset att döma, har man lyckats med målsättningen.

En ingående teknisk beskrivning lämnas i de närmaste numren av Ericsson Review.

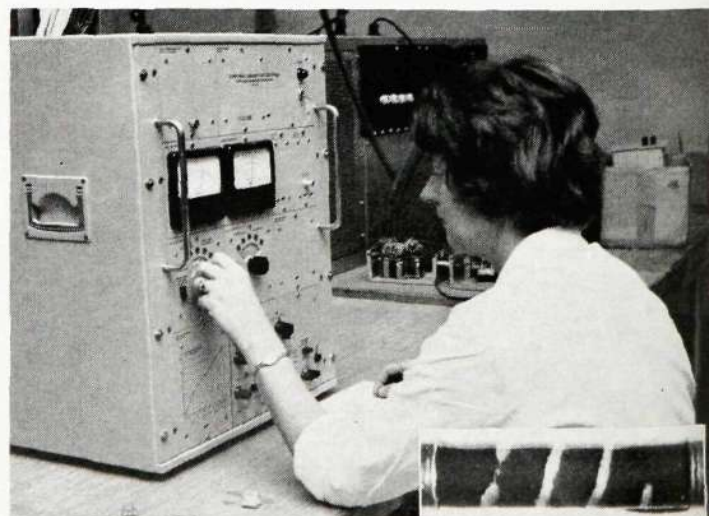
T-divisionen talar om bärfrekvens — vad är det?

När fru Svensson i Stockholm tar telefonen för att prata med sin mamma i Malmö, så kommer hon mer eller mindre påtagligt i kontakt med tre LME-divisioners teknikområden, nämligen G, X och T.

»Förvaltningen slipper bygga ett nytt hus vid utökningen. I M4 klarar vi oss med 3 stativradar mot 13 i det tidigare utförandet». Ing. P.A. Hallberg, T/KxA, och ing. A. Åkerlund, T/KapC, diskuterar.

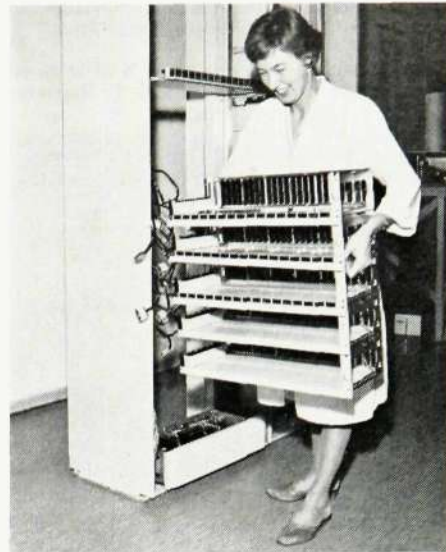
Inga dåliga grejor slipper genom Kk:s argusögon. Med hjälp av den s.k. klirrmätaren hittar fru B. Fäldt ögonblickligen ett motstånd, som skulle kunna få glappkontakt i framtiden (infällda bilden).

De elektroniska komponenterna är monterade på s.k. kretskort, som skjutes in i aluminiumkassetter. Kassetterna sättes in i hyllor i stativet.

Stationsmästare Tenggren på Kungl. Televerket studerar hur enkelt stationskabeln förs direkt in till hyllan, utan mellanledning på någon mellanplint i toppen av stativet.

Fröken Gun Carlsson, T/Kr, visar hur ett antal hyllor är förkablade till ett block. Stativvarianter kan byggas upp av ett begränsat hyllblockssortiment.

Det hon mest blir varse är förstås telefonapparaten, vilken tillhör Ergas (G:s) produktområde.

X-divisionens växelteknik yttrar sig för fru Svensson endast som så att hon hör summersignaler och kanske några knäppar före och efter det hon slår på »pet-mojen».

T-divisionens bärfrekvensteknik märker fru Svensson endast indirekt – nämligen genom att hon och hennes mamma över huvud taget kan höra varandra på 50 miles avstånd.

De flesta känner kanske till att när man pratar i en telefonmikrofon omvandlas ljudet till elektriska impulser, som via en ledning så småningom når motpartens hörtelefonkapsel, där de elektriska impulserna återvandlas till ljud. Är ledningen lång, dämpas de elektriska impulserna på vägen så att ljudet blir svagare. Blir ledningen längre än 30-40 km, måste man sätta in en förstärkare på samma sätt som de svaga, elektriska signalerna från en grammofonpickup måste passera en förstärkare för att ge tillräcklig drivning av högtalaren.

Systemet med individuella förstärkare för varje fysikaliskt par har använts sedan omkring 1:a världskriget. Redan in på 20-talet började man dock tycka att det blev väl mycket förstärkare och alltför mycket tråd i långdistanskablarna.

förflytta sig från Stockholm till Oslo, kan man skicka ut dem individuellt per cykel. Mera bekvämt och rationellt är det att sända dem i en omgång i ett jet-flygplan. Bärfrekvenstekniken kan uppfattas som en slags kollektivtransport av meddelandesignaler. Grupper av telefonsamtal »buntas ihop», så att de kan överföras samtidigt på ett trådpar och förstärkas gemensamt i en förstärkare. Just 60 telefonkanaler, en »60-grupp», har visat sig som en praktisk enhet vid distributionen. Men man stannar inte därvid utan tar ihop 5 st 60-grupper till en 300-grupp, 3 st 300-grupper till 900-grupp, 3 st 900-grupper kan man idag sända och gemensamt förstärka på en s. k. koaxialledning.

Hur kan det då komma sig att fru Svensson bara hör sin mamma och inte alla de andra 2 699 abonnenterna, som använder samma tråd? Fackmannen svarar »frekvensuppdelning». Ett exempel på frekvensuppdelning ser man på radioapparater. Vrider man på avstämningssrattnen för mellanväg, kommer en mängd olika stationer in i tur och ordning, samtidigt som visaren pekar på olika »KHz»-värden. »KHz» utläses »kilohertz» och betyder» antal tusental svängningar per sekund», dvs. just frekvens. Varje station har alltså sin egen »frekvens» och kan därför skiljas ut för sig, trots att signa-

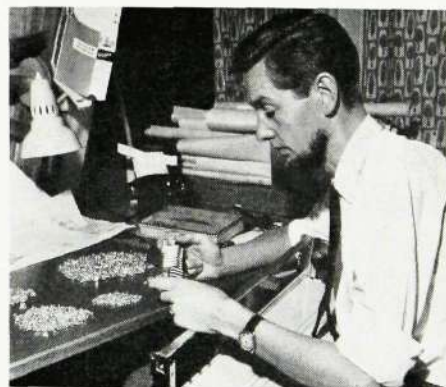
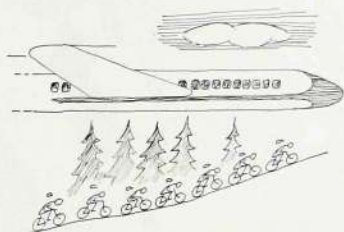
lerna ändå enklare exempel har vi i det fyrhändiga pianospelet. Den ene pianisten klinkar i basen, den andre i diskanten, dvs. i olika frekvensområden.

Bärfrekvenssystemen har fått sitt namn av att varje telefonkanal bärs av sin egen frekvens. Ett 2 700-kanalsystem t. ex. täcker sålunda frekvensområdet från 300 KHz till 12 000 KHz. Hur det sedan exakt går till att förflytta de olika kanalerna till var sin frekvens och sedan återvinna dem igen på mottagarsidan, är en invecklad historia. Det må räcka med att man utnyttjar elektriska resonansfenomen med s. k. spolar och kondensatorer.

Tidigare har det nämnts att frekvensuppdelade telefonigrupper kan transporteras på koaxialkablar. Det går även lika bra att överföra signalerna helt utan tråd, dvs. på radiolänk. LME har levererat bägge sortens utrustningar.

Intressant för politikerna: transmissionsteknikerna har lyckats ena sig så i tekniska frågor att praktiskt taget all världens bärfrekvenssystem för internationella förbindelser kan samarbeta och kopplas ihop!

På bordet hos ing. U. Nilsson, T/Krd, ligger 1500 skruvar, som kunnat inbesparas i M4-stativet tack vare en modern utformning av många detaljer i plast.

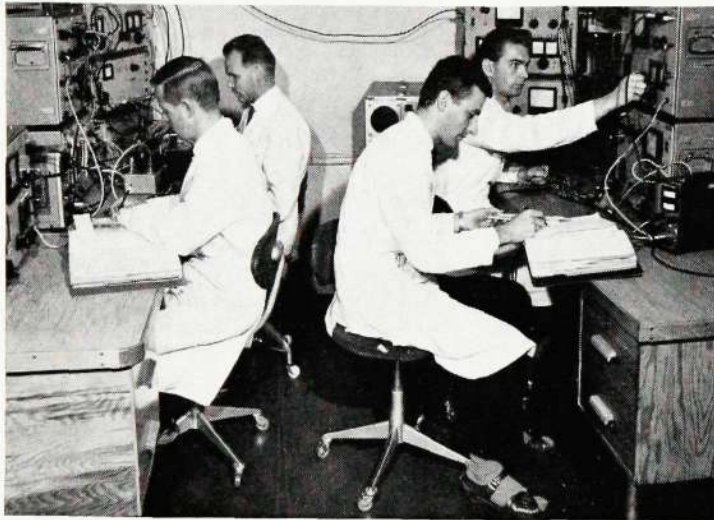
Man kan jämföra det med transport av personer. Skall t. ex. sextio personer

lerna från alla stationerna samtidigt finns i antennen.

T:s egen datamaskin har i hög grad underlättat utvecklingsarbetet och bl.a. sparat in ca fyra års mätarbete bara på kanalfiltern.

Förr: Ett mätlag på fyra personer behöver en vecka för grundlig analys av ett elektriskt filter (fr. v. ingenjörerna T. Rasmussen, K. Röiset, G. Ödlund, F. Bosch, T/Kb. (Vänstra bilden)

Nu: »Om tio minuter kan Du hämta analysresultatet för filtret», säger fru I. Lindgren, T/Kad, till ing. Ödlund. (Högra bilden)

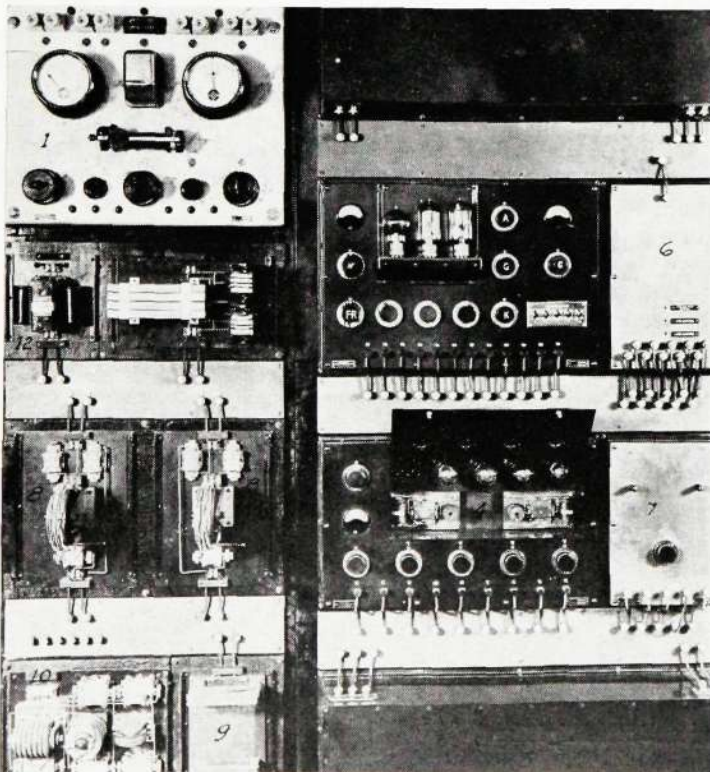

På T:s komponentsektion, Kk, användes många unika mätmetoder. Ing. B. Eriksson, Kkd, mäter en spoles s.k. desackomodation under 1 minut, och vet sedan åldringsförloppet 10 år framåt.

Utvecklingens gång: Ing. B. Löfmark, T/KefC, visar en helelektronisk s.k. nivåinställare med mikrokontroller. I bakgrunden en mekanisk nivåinställare från 40-talet. (Nedan t.h.)

Ett bärfrekvenssystem, årgång 1924. Från pionjärtiden på SRA när dr Mauritz Vos var en av de första i världen att använda bärfrekvensteknik. (Nedan)

Ny telekabel i Norrland ger 14 000 bättre service

Televerkschefen Bertil Bjurel och LME:s vice VD Malte Patricks har bara att konstatera alltings förgänglighet. De stolplinjer som en gång byggdes med svett och möda i ett oländigt landskap plockas nu ned och byts ut mot den betydligt mer diskret dragna underjordiska kabeln.

I och med att linjen Skellefteå-Norsjö-Lycksele-Storuman-Vilhelmina under oktober månad färdigställt får ej mindre än omkring 14 000 abonnenter i Västerbottens och södra Norrbottens inland upp till 30-dubblad samtalskapacitet och dessutom knyts de närmare samman med landet i övrigt och dess helautomatiserade riks- och fjärrtelefonnät.

Den här anläggningen som kostat 25 miljoner kronor ger åt Norrland två stora nyheter. För första gången i landet har man använt sig av den lillfingergrova klenkoaxialkabeln i ett system med heltransistoriserade förstärkare, alltsammans placerat under jord.

Sieverts Kabelverk har levererat kabeln och transmissionsdivisionen inom L M Ericsson all utrustning för terminal- och mellanförstärkarna. Leveransen omfattar 14 terminalförstärkarstativ och 55 mellanförstärkarstationer. Totalt har man lagt ned 428 kilometer kabel för den här linjen i de norrländska ödemarkerna.

Anläggningen invigdes officiellt den 7 oktober i Skellefteå av Telestyrelsens Generaldirektör Bertil Bjurel. L M Ericsson representerades av verkställande och vice verkställande direktörerna Björn Lundvall och Malte Patricks och från transmissionsdivisionen syntes bl. a. dir. Sten Engström och överingenjör Erik

Eriksen samt från Sieverts Kabelverk direktörerna Yngve Akesson och Lennart Högfeldt.

Generaldirektör Bjurel uppehöll sig i sitt anförande bl. a. kring ökningen av telekommunikationerna i Sverige, som expanderat så kraftigt att alla prognoser överträffats. För Norrlands del med sina milslånga avstånd mellan abonnenterna har utvecklingen inneburit att glesbygden blivit lönsam för automatisering. Det var ju så att områdena uppe i norr tidigare var undantagna sådana planer.

Den nya kabelanläggningen har i jämförelse med den tidigare utrustningen en enorm kapacitet eller vad sägs om 900 samtidiga samtal mellan Skellefteå och Norsjö i stället för 40; Norsjö-Lycksele får 600 (tidigare 20) och Lycksele-Vilhelmina 300 (tidigare endast 10).

För områden med inte alltför stort förbindelsebehov passar den klena koaxialkabeln alldeles utmärkt. Den skall så småningom fortsätta till Hagfors i Värmland och 1980 räknar man med att ha en anläggning klar mellan Arvidsjaur och Luleå, dubblerad med en radiolänk Arvidsjaur-Gällivare.

Mellanförstärkarna ligger i täta kabelbrunnar av plåt, som knappt syns ovan jordytan. Man räknar med att kostnaden sänks med hälften genom att hel-

transistoriserade förstärkare använts i stället för radiorörbestyckade. Ljudkvaliteten blir dessutom bättre, felen färre och underhållet betydligt förenklat. Systemet innesluter också utmärkta felsökningsmöjligheter, vilket kanske kan behövas med tanke på linjens sträckning genom ett starkt åskdrabbat område. Åskskyddet klarar dock spänningstoppar upp till 2 500 volt, som är en hög siffra i sådana här sammanhang.

De stora temperaturvariationerna i Norrland orsakade tidigare mycket höjtande vintertid i lurarna beroende på att talströmmen går sämre fram på vintern än på sommaren. Den nya utrustningen svarar automatiskt för kompensation av ändringar i ljudstyrkan.

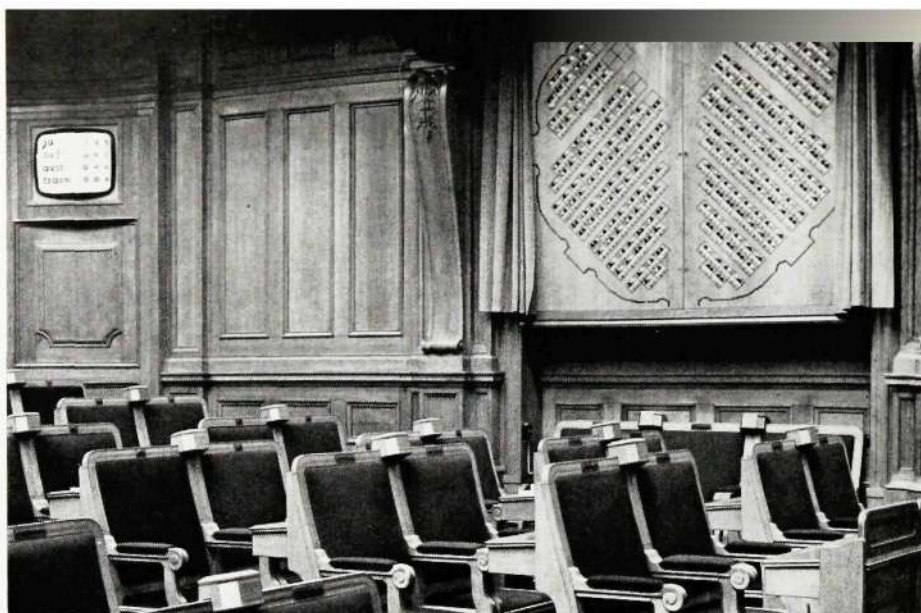
Sången från telefontrådarna kommer således att försvinna och virket i de tusentals stolparna blir kanske till värmande stockeldar i dessa nejder där köldhålen är många och vintrarna långa. Svalflockarna får försöka finna andra sittplatser att rada upp sig på än blankträden och hackspettarna hittar säkert en och annan kvarlämnad torrfura med fin klang i. En del av anläggningskostnaden hämtar man för övrigt tillbaka genom att tillvarata koppartråden. Då dagspriset på koppar ligger kring 6 kronor kilot bör det bli en bra summa.

Röstfördelningstablan sitter placerad på väggen i kammaren. I bänkraderna närmast tavlan sitter statsråden. Monitoren på väggen visar röstningsresultatet för ledamöterna. Bilden till höger.

Sveriges Riksdag har varit åtskild under sommaren och samlas åter den 18 oktober, då höstsessionen tar sin början. Våra valda representanter kommer att konstatera att det är fejat och fint överallt. Det ser alltså i stort sett ut som det brukar göra efter ett sommaruppehåll.

Men ledamöterna vet att så inte är fallet. Man förväntar sig att en ny modern voteringsanläggning skall stå redo att tas i bruk. Den över 30 år gamla installationen har med tiden blivit sliten och mindre praktisk. Man beslöt därför att låta L M Ericsson projektera en ny anläggning att levereras denna höst.

Ett officiellt överlämnande kunde också programenligt äga rum veckan före öppnandet. Det var 2:e vice talmannen Leif Cassel som vid en enkel ceremoni tackade och tog emot anläggningen, som

voteringsresultatet blev: 166 ja, 25 nej, 18 avstår och 24 frånvarande.

För den enskilde ledamoten innebär tillkomsten av den nya anläggningen att en hel del irritationsmoment försvinner.

fått en speciell knapp för »korrigerings» och en för »avstår». Samtliga tryckknappar har inbyggda lampor som tänds när centralutrustningen registrerat röstningen.

Hur var och en röst kan avläsas på

LMS rationaliserar riksdagens röstning

inklusive den av SRA levererade TV-delen dragit en kostnad av 1½ miljon kronor.

Projektledare har varit ingenjör Olle Sandell assisterad av ingenjör Erkki Mikkelinen från L M Ericsson Telemateriel AB. Ing. Mikkelinen berättar att drygt 20 man varit sysselsatta med att riva ut det gamla och bygga upp det nya systemet. Det enda som lämnats kvar är röstfördelningstablaerna. Det har varit ett omfattande arbete. Man tvingades t. ex. att plocka bort samtliga stolar i plenisalarna och bryta upp golven för att få ned uppemot 3 mil kabel. Mycket snickerier har utförts – ing. Mikkelinen blir smått lyrisk, när han berättar om hur yrkesskickligt Riksdagens egna snickare löst sina problem – och nya utrymmen har tagits i bruk bl. a. för utrustningens reläcentral, som med sina åtta stativ av största storlek tar en hel del plats.

Voteringsystemet har faktiskt redan praktiskt provats omtalar ing. Mikkelinen. Det var Ungdomens Trafikriksdag som kl. 10.30 den 9 oktober röstade om körkortsåldern skulle sänkas till 16 eller 17 år. Man fastnade för åldern 17 år och

I det gamla systemet fanns endast en »ja»- och en »nej»-knapp i bänkpanelen. Vile han av någon anledning avstå från ett direkt ställningstagande vid voteringen trycktes båda dessa knappar ned. Vid sena nattplena har i trötthetens tecken en hel del feltryckningar gjorts. Ett önskat »ja» blev ett »nej» och vice versa. För att mildra misstaget föredrog många att trycka även på den andra knappen och sålunda rösta »avstår». Numera bortfaller sådana problem. Varje ledamot har

En av stockholmshänkens riksdagskvinnor Fru Astrid Kristiansson (h) passar på att bekanta sig med sin manöverapparat.

röstfördelningstablan som är placerad på väggen i varje kammare. Framför tablan finns ett draperi, som automatiskt dras åt sidan under voteringen. En efter en tänds då gröna, röda, gula och vita lampor och bildar ett dekorativt lysande punktmönster. När röstningen är över släcks lamporna och draperiet glider för tavlan. Sammanräkningen kan börja.

Skulle ledamotens lampa inte lysa på tablan indikeras detta fel omedelbart hos sekreteraren i hans manöverapparat. Är det något krångel med tryckknapparna i bänkpanelen rapporteras detta dessutom till talmannen så att omröstningen kan fortsätta.

På något sätt måste till handlingarna i ärendet fogas ett bestående bevis på hur varje ledamot röstat. För detta ändamål finns en protokolltabla med signallampor. Ledamöternas namn och nummer står tryckt under lamporna. Protokolltablan fotograferas automatiskt med en Hasselbladskamera efter varje omröstning. För att säkerställa ett korrekt resultat har tablan dubbel uppsättning lampor. Sannolikheten för att båda lamporna är trasiga samtidigt är praktiskt taget lika

Kring talmannens och sekreterarens manöverapparater samlades många intresserade. 2:e vice talmannen Leif Cassel var en synnerligen intresserad mottagare av voteringsanläggningen och provade länge och eftertänksamt de olika manövertryckknapparna i talmansanläggningen. Direktörerna Malte Patricks, LME t.h. och P-B. Janson, LMS, t.v. bakom talmannen följer uppmärksamt med. Bilden till höger.

Talmannen har till vänster förutom en resultat-tablå 8 knappar att sköta. I panelen längst fram sitter bl.a. talmannens egna voteringsknappar samt reglage för högtalaranläggningen. Vid byte av ordinarie talman till 1:e eller 2:e vice skjuter resp. talman luckorna åt sidan i panelen och kommer på så sätt åt sina egna röstningsknappar. Bilden nedan till höger.

Sekreterarens manöverapparat har inte mindre än 36 olika tryckknappar. Bilden nedan.

med noll. Skulle trots detta någon lampa gå sönder indikeras detta i sekreterarens manöverapparat.

Men fler data måste förevigas. Protokolltablan innehåller därför också upplysningar om dag, månad och år för voteringen, utskott, utlåtandets nr etc. Den här viktiga anläggningen sitter i ett skåp placerad utanför kamrarna.

Ledamöten i sin bänk vill nu veta hur voteringen utfallit. Blev det avslag eller gick förslaget igenom? TV-utrustningen träder i funktion och serverar resultatet i monitorer placerade på väggarna i kamrarna. Talmannen presenteras samma översikt i sin manöverapparat.

Antalet TV-monitorer uppgår till 19 stycken utplacerade på lämpliga ställen inom riksdagshuset, bl. a. har pressrum, restaurang och kamrarnas sammanbindningskorridor blivit tillgodosedda.

Talmannen som ansvarar för och leder alla voteringar kommer med visshet att finna sig väl tillrätta med den nya anläggningen. Även han har tidigare haft smärre bekymmer inte minst i de fall när resultat-tablan registrerat fler voterande än närvarande kammarledamöter. Omröstning medelst handuppräkning måste tillämpas. Att en sådan återgång till gamla parlamentariska seder ej behöver in-

träffa garanterar den nya utrustningen. Den kontrollerar sig själv och vägrar definitivt att släppa ut oriktiga siffror.

För att kunna fungera som ledare av kammaren behöver talmannen betydligt fler manöverorgan än kollegan nere i salen. När sekreteraren ger sammankallningssignal lyser en lampa hos talmannen, som då har att meddela att en omröstning är nära förestående. Ledamöterna ordnar sig intresserat i sina stolar och talmannen startar omröstningen genom ny knapptryckning. Han röstar själv – samma fyra knapp typer som i ledamöternas platsutrustning. Två knappar åtgår för kollning av att ingen lampa är trasig nere i bänkarna och att ingen håller korrektionsknappen nedtryckt. Ytterligare några knappar går åt för att visa när sammanräkningen är klar, när fotograferingen av protokolltablan är utförd och slutligen för att släcka alla lampor i resultat- och röstfördelnings-tablåerna. Talmannen har som tidigare nämnts även en resultat-tablå.

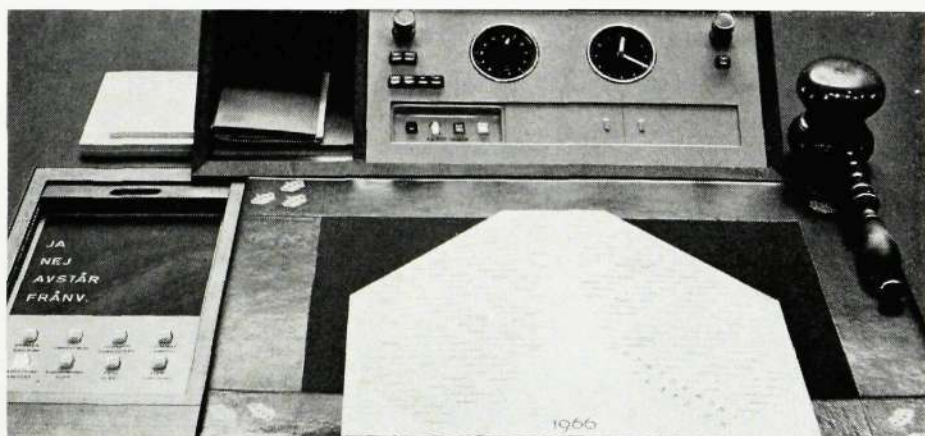
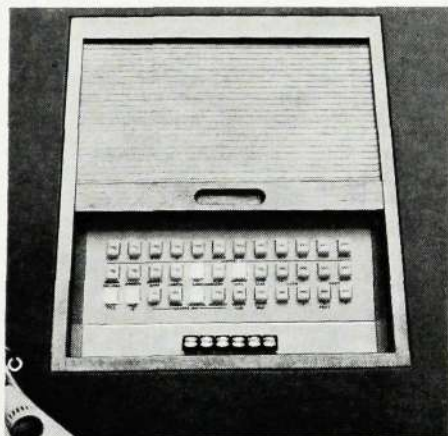
Riksdagssekreteraren som sitter bredvid talmannen förfogar över inte mindre än 36 olika tryckknappar. De flesta av dem är avsedda för olika provningar, som är mycket omfattande. Bl. a. görs dagligen tre automatiska standardprov av

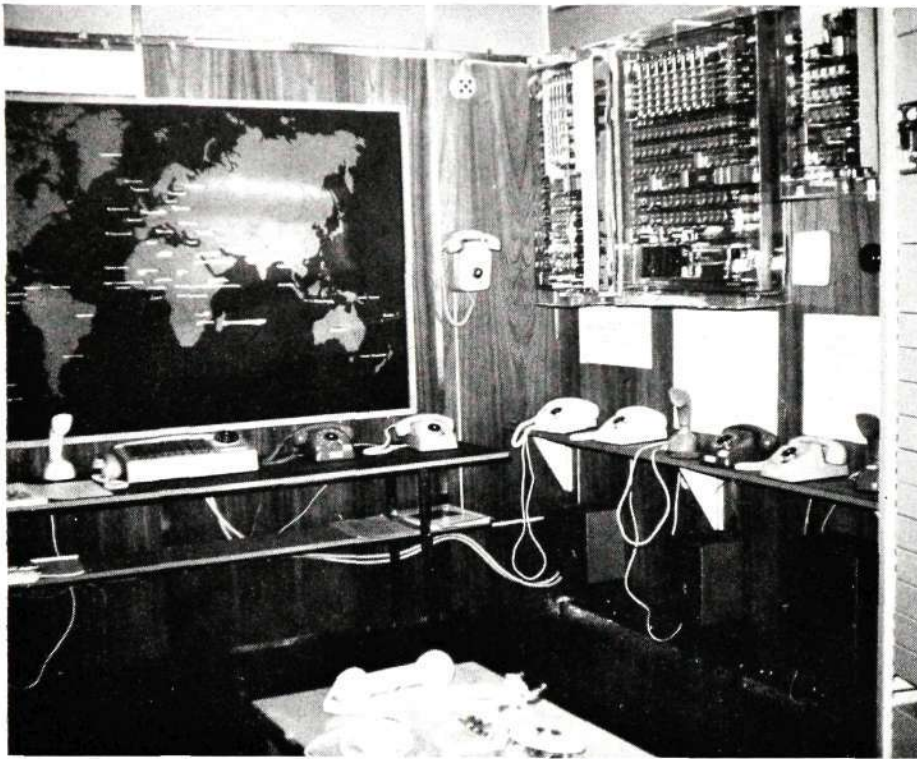
samtliga lampor och funktioner. Visar det sig att anläggningen på något ställe ej fungerar ger detta prov exakt besked om var felet ligger.

Sekreteraren sköter också TV-utrustningen och bestämmer vilken bild som skall visas i monitorerna. Det finns nämligen flera objekt som kan fångas in. En kamera är riktad mot talmannen, en annan mot talarstolen och en tredje mot en anordning för inläggning av diagram o. dyl., som någon talare kanske vill visa. Ledamöterna vandrar ofta över till grannkammaren för att ta reda på vad där försiggår. Kanske blir promenaderna hädanefter färre – sekreteraren kan genom att trycka ned en knapp ta in grannkammaren på den egna monitoren.

L M Ericsson lämnar inte i och med att voteringsanläggningen installerats Riksdagens lokaler. Den dåliga akustiken i plenisalarna ställer stora krav på den högtalarutrustning som finns att tillgå. Ledamöterna sover inte som många befarat, när man ser dem krypa upp mot ryggstödet. Anledningen är helt enkelt den, att högtalaren är placerad där. LMS har fått i uppdrag att bl. a. söka hitta en bättre placering och kommer att efter nyår starta omfattande prov.

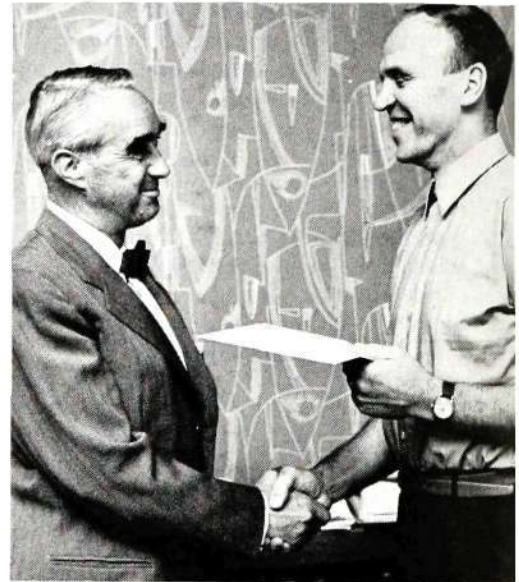
Bend

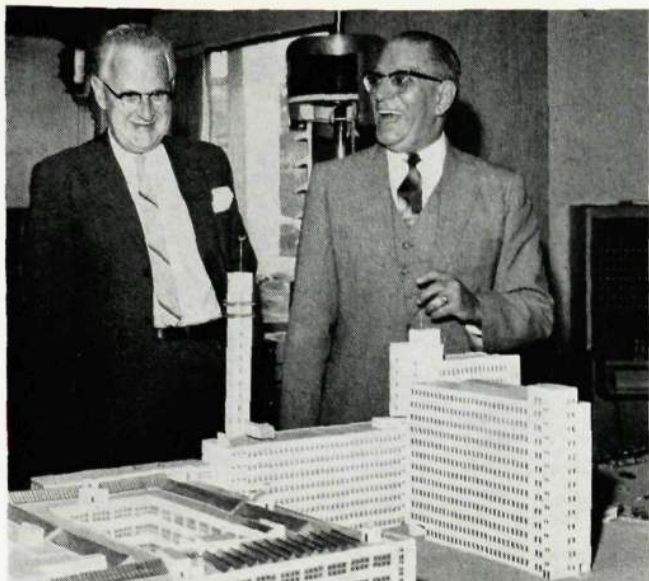
Under första delen av september i år hölls i Moskva en utställning under namnet Interorgteknika -66 och som avsåg att visa utrustningar för rationalisering av tekniskt och administrativt arbete. Förutom Sovjet deltog ett 20-tal länder i mässan. I den svenska gruppen deltog från L M Ericsson X-divisionen med en demonstrationsutrustning för landsväxlar, Erga-divisionen med mindre PABX, PAX och telefonapparater samt LMS med intertelefoni, speciellt DIRIVOX, centralograph och tidsregistrering. Ett mycket stort intresse för L M Ericsson och våra produkter kunde konstateras under mässan.

Förslagsbelöningarna duggar tätt vid Karlskronafabriken. Härefter fick kontrollant Harry Johansson motta inte mindre än 3 130 kr. i belöningar för olika förslag som alla har att göra med kemiska vätskor. 2 500 kronor blev det för förslag till blandning av salt för kemisk förtunning och som väntas få stor betydelse vid ytbehandlingen. Det är chefen för KA, disponent Erik Olsson, som överlämnar belöningen.

År 1949 samlades ett antal verkstadstjänstemän till en utfärd och för att utkämpa en femkamp. Detta blev grunden till vad som senare blev »Den aller heimligste Piljarorden», som nu omfattar tjänstemän från de flesta avdelningar inom LME med dotterbolag. En gång årligen utkämpas under Vikingaformer en holmgång med blotning. På bilden nedan ses »Stora Rådet» samlat på »drakskeppets kommandobrygga». Bilden (t. v.) »drakskeppet» dekorerat med »Piljarnas vapensköldar». Efter en hård holmgång i Vaxholms gamla fästning bordades åter drakskeppet för 1966 års ting och blot.

Styrelseordföranden vid LME:s brasilianska dotterbolag, Ericsson do Brasil, marskalk Nelson de Mello har besökt huvudfabriken i Midsommarkransen och visades då runt på utställningen av direktör G Fernstedt.

Besökt HF har också MR Djumbaran och Rockaelli från Indonesiens Statsjärnvägar. Helt naturligt intresserade de sig mest för modellen av CTC-anläggningen i utställningshallen, som demonstrerades av ingenjör Eric Lundqvist. Bilden ovan till höger.

Vid UNWRA:s tekniska skola för utbildning av lärare i Sibirin, Libanon, får här några elever undervisning i modern telefonteknik. Utrustningen har till stor del levererats av LM Ericsson.

Förenade Arabiska Republikens kommunikationsminister Younes med fru besökte i höst LM Ericsson i Midsommarkransen tillsammans med landets ambassadör i Stockholm mr Tawfik. På bilden nedan från vänster ambassadör Mustafa Tawfik, fru Patricia Lundvall, fru Fadila Younes, minister Mahm. Younes, direktör Björn Lundvall och ingenjör Eric Lundqvist.

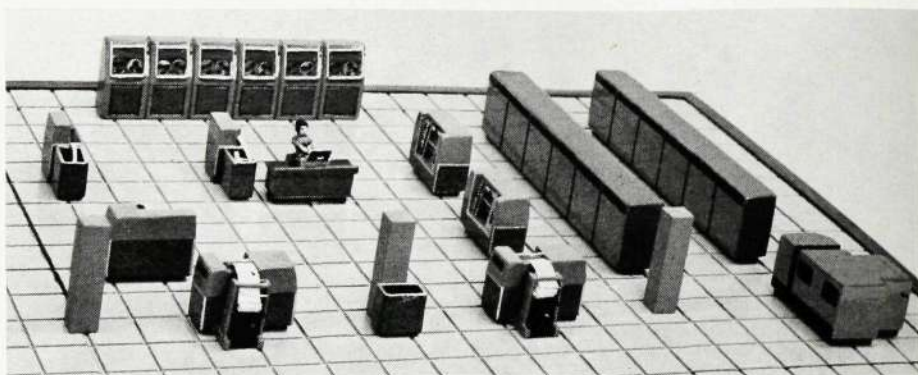
LME köper ny datamaskin

Telefon AB L M Ericsson har beställt en datamaskin av typ ICT 1907 för leverans i början av 1968. Den nya dataanläggningen som blir en av landets mest avancerade är avsedd för tekniska och vetenskapliga beräkningar.

Centralenheten av typ ICT 1907 blir utrustad med ett mycket stort och snabbt kärnminne. Likaså är bearbetningshastigheterna mycket höga. Sålunda kan datamaskinen utföra cirka 400 000 additioner på en sekund. I utrustningen ingår flera typer av minnen: trumminnen, magnetbandsstationer samt ett skivminne som kan lagra 400 miljoner bokstäver och siffror. En intressant utrustningsdetalj är en TV-skärm på vilken informationer, till exempel konstruktionsritningar, kan presenteras grafiskt. Med hjälp av en s.k. ljuspenna kan man dessutom utföra ändringar på ritningen. Förutom konventionell utrustning för hålkort och hålremsa ingår två radskrivare, var och en med den imponerande arbetshastigheten 1 350 rader per minut.

Den nya datamaskinen kommer att direkt kunna samarbeta med den redan befintliga dataanläggningen av typ ICT/Orion genom en sammanlänkning av centralenheterna. Härigenom vinnas många fördelar. I princip innebär det att vardera centralenheten har möjlighet att använda den andras yttre enheter och/eller centralenhet.

Tack vare ett avancerat s.k. operationssystem kallat MOP (Multiple Online Programming) kan många personer använda datamaskinen samtidigt. Detta sker via ett antal fjärrskrivmaskiner som placeras på olika avdelningar inom LME.

Varje användare kommer att ha känslan av att själv helt disponera datamaskinen trots att många andra samtidigt arbetar med den. Dessutom kan allt detta ske samtidigt som konventionell databehandling pågår i datamaskinen som bakgrundsarbete.

Det är också möjligt att till ICT 1907 via den s.k. kommunikationsenheten ansluta koncernens övriga datamaskiner på skilda orter.

Flygtkoncernen köper datamaskin

Som ett led i Flygtkoncernens allmänna rationaliseringssträvanden har avtal träffats med L M Ericssons Driftkontroll AB om installandet av en ICT 1901-anläggning vid Flygts fabriker i Lindås, som sysselsätter cirka 500 personer. Dataanläggningen blir den första i östra Småland och beräknas vara i drift under andra hälften av 1967. I den beställda utrustningen ingår förutom centralenhet och konventionella in- och utorgan även ett nytt kassettbandssystem, vilket i en enda enhet ger fyra bandstationsfunk-

tioner. Dessutom sker magnetbandsbyte, dvs. byte av kassett, mycket lätt och snabbt.

Inledningsvis kommer man hos Flygts att använda ICT 1901 för behovsberäkningar och förrädsrutiner. Självfallet kommer man att utnyttja anläggningen också för administrativa rutiner samt på sikt även för tekniskt-vetenskapliga beräkningar.

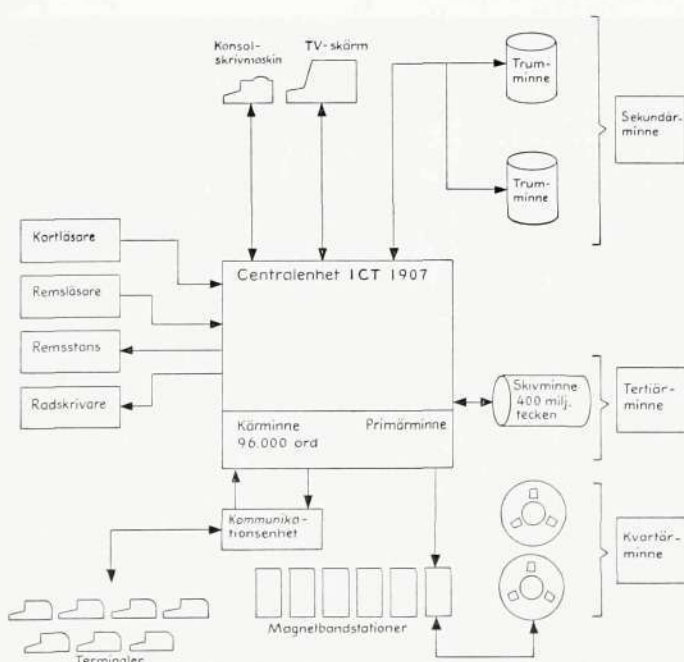
Snabb aritmetisk enhet

En speciell aritmetisk enhet kan numera erhållas till de tre minsta datamaskinerna i ICT 1900-serien, 1901 1902 och 1903. Det är fråga om en fristående enhet som enkelt kopplas till standard-centralenheten. Härigenom höjs den interna bearbetnings-effektiviteten högst väsentligt och för jämförelsevis små extrakostnader. Räknehastigheten blir upp till 9 gånger högre på en ICT 1903 och så mycket som 50 gånger högre på en ICT 1901.

De avsevärt högre interna bearbetningshastigheterna i förening med en ny och billig, kombinerad hålremsläsare/stans innebär att också de minsta datamaskinerna med fördel kan utnyttjas för vetenskapligt bruk och att den kommersiella användaren kan ge sig i kast med mera komplicerade tekniska eller statistiska uppgifter. Den fulla kompatibiliteten inom 1900-serien har bibehållits, dvs. att exakt samma instruktionslista som tidigare gäller.

Den nya aritmetiska enheten medför också en reduktion av storleken på övervakningsprogrammet »Executive». För vissa maskinsystem kan besparingen uppgå till tio procent, vilket betyder att extra minnesutrymme erhålls för databearbetningen.

Den nya kombinerade hålremsläsaren/stansen har i standardutförande en arbetshastighet av 250 tecken per sekund vid läsning och 110 tecken i sekunden vid stansning. Vid behov kan läshastigheten höjas till 1 000 tecken i sekunden. Både läsning och stansning kan utföras samtidigt.

Ovan en modell av L M Ericssons nya datamaskinanläggning.

Till vänster en schematisk bild av ICT 1907-anläggningen.

LM-kontoren rationaliseras

En omfattande rationaliseringsverksamhet på kontorssidan har sedan 1965 pågått vid L M Ericsson. En speciell avdelning, Dhr, under ledning av överingenjör Harald Boye har bildats och resultatet av deras arbete hittills redovisades vid företagsnämndens septembersammanträde. Då detta ämne kan vara av intresse för många LM-are lämnas här en kort översikt av rationaliseringsverksamheten under 1965-66.

För att undersöka arbetstidens fördelning mellan olika arbetsuppgifter har organisationsundersökningar i form av frekvensstudier bl. a. företagits på Vp, X/Bfa, Vbv m. fl., säger överingenjör Boye. De större arbetsuppgifterna har sedan i flera fall blivit föremål för vidare undersökningar för att man skulle uppnå rationellare metoder och mindre tidskrävande rutiner. Vi har även beslutat att tillsammans med ASEA prova konsultfirman Habberstads vidareutveckling av frekvensstudierna.

Metoder och rutiner för administrativ styrning av ritningsreproduktion och -distribution har vidare utvecklats. Tidigare sammanhölls beställningarna av ritningskopior av olika format och antal genom hela procedurkedjan - utlåningsundersökning, formatsättning, fram-plockning av original, kopiering och distribution. Nu uppdelas arbetet på följande sätt. Från en ny beställningsblankett som innehåller en huvudblankett och blankettkopior för varje ritning sorteras kopierna redan från början i ritningsnummerordning och formatvis. Sedan sker utplockning av ritningsoriginal formatvis och i nummerordning varvid motsvarande beställningsblankettkopior fästes med ett gem vid originalritningen. Därefter går de formatvis i nummerordning till kopiering, som sker huvudsakligen i bestämda maskiner för varje format. När sedan de färdiga kopierna med beställningsblanketten når distributionen, dit huvudbeställningsblanketten med samtliga beställda ritningskopior angivna skickats i förväg, sammansätts återigen de olika ritningskopiorna till kompletta beställningar. Är något original utlånat noteras detta på huvudbeställningsblanketten som jämte färdiga ritningskopior återsänds till beställaren.

Ett lämpligt antal inkomna beställningar sammanhålls i en cykel som i princip skall köras på mindre än åtta timmar. Arbetet blir härigenom mera systematiskt även om en blankett tillkommer för varje ritningsnummer. Arbetskapaciteten ökar också, vilket är nödvändigt för att kunna täcka den genom bolagets

utökade verksamhet alltmer ökande beställningsvolymen.

Ett system för planerad arbetsledning (PAL) har utvecklats för Vbv m. fl. avdelningar. Detta system skall vara ett hjälpmedel för arbetsledaren vid uppgörande av erforderliga tidsuppskattningar. Vi arbetar här med nyckelarbetskataloger över exempelvis verktygskonstruktioner och i vilka planerade och verkliga tider för tidigare utförda konstruktioner systematiserats. Nya arbetsuppgifter jämförs och uppskattas med tillhjälp av dessa kataloger. Idéerna har även upptagits av ASEA, Electrolux, Volvo, SAAB, STAL och SKF med vilka vi har ett intimt samarbete. Även statliga organ och förvaltningar, bl. a. Vattenfallsstyrelsen, är mycket intresserade.

Ett planeringssystem för X/S, som vi anser kommer att medföra ökad överblick över resurser och beläggning för denna typ av personal, har utarbetats tillsammans med konsultfirman PEKAB (Produktionsteknisk Konsultation AB). Överblicken erhålls genom att instansplaneringen varannan vecka uppföljs enligt en hålkortsrutin. Planeringsresultaten presenteras på olika listor där data sorterats efter skilda avnämnares behov. Det är vår avsikt att sedan försöka gå vidare med någon form av PAL-system även här.

Tillsammans med konsulten Göran Ulfvengren har vi utarbetat och genomfört ny organisation och nya rutiner för tekniskt beskrivningsarbete på T-divisionen, vilket medfört att vi med mindre personal avsevärt kunnat höja kapaciteten på detta arbete.

Beträffande den interna postdistributionen har vi utarbetat en effektivare organisation med bättre koordinering och bättre distributionsrutiner. Vi har här inriktat oss på att genomloppstiden av sändare-mottagare skall bli så kort som möjligt. En förutsättning för att detta skall fungera tillfredsställande är att tydliga adresser skrivs på angivet sätt.

Vid D-husets hissar har vi nyligen avslutat en frekvensstudie. Avsikten var tvåfaldig, dels att få veta åkfrekvens och väntetider, dels att få erfarenhet av TV-kameran som hjälpmedel vid frekvensstudier.

Under den tid studien pågick utnyttjades hissarna mycket litet. Vi kunde notera under de sex dagarna att endast 1,5 man ständigt väntade på hiss. Vi är fullt medvetna om att det var många som under studien lade om sina hissvanor. Detta var givetvis inte avsikten, men tydligen har hissarna i K- och T-husen

utnyttjats bättre under denna tid liksom även trapporna.

Samtidigt med dessa studier har vi installerat en mätutrustning på hissarnas anropsknappar, varvid vi kunnat kalibrera de båda undersökningarna med varandra. Om åkfrekvensen kommer att öka efter kamerornas nedmontering ger våra fortsatta mätningar omedelbart utslag.

Detta är givetvis endast ett axplock ur våra undersökningar, som det skulle föra för långt att i detalj redogöra för.

Vad har nu allt detta givit för resultat?

Det är alltid vanskligt att uttala sig om resultatet av en rationalisering, då den är beroende av så många faktorer. Bland annat är vårt företags verksamhet stadd i stark utveckling, vilket gör att arbetsmängden ständigt ökar. Hade arbetsmängden varit konstant hade det varit lättare att mäta. Vidare är våra verktyg på den administrativa rationaliseringsidan ännu mycket grova. Men med en försiktig bedömning anser vi att de åtgärder som vidtagits på olika håll inom vår verksamhet bidragit till en effektivitetshöjning som motsvarar cirka 80 tjänstemän.

Vem har bidragit till detta resultat?

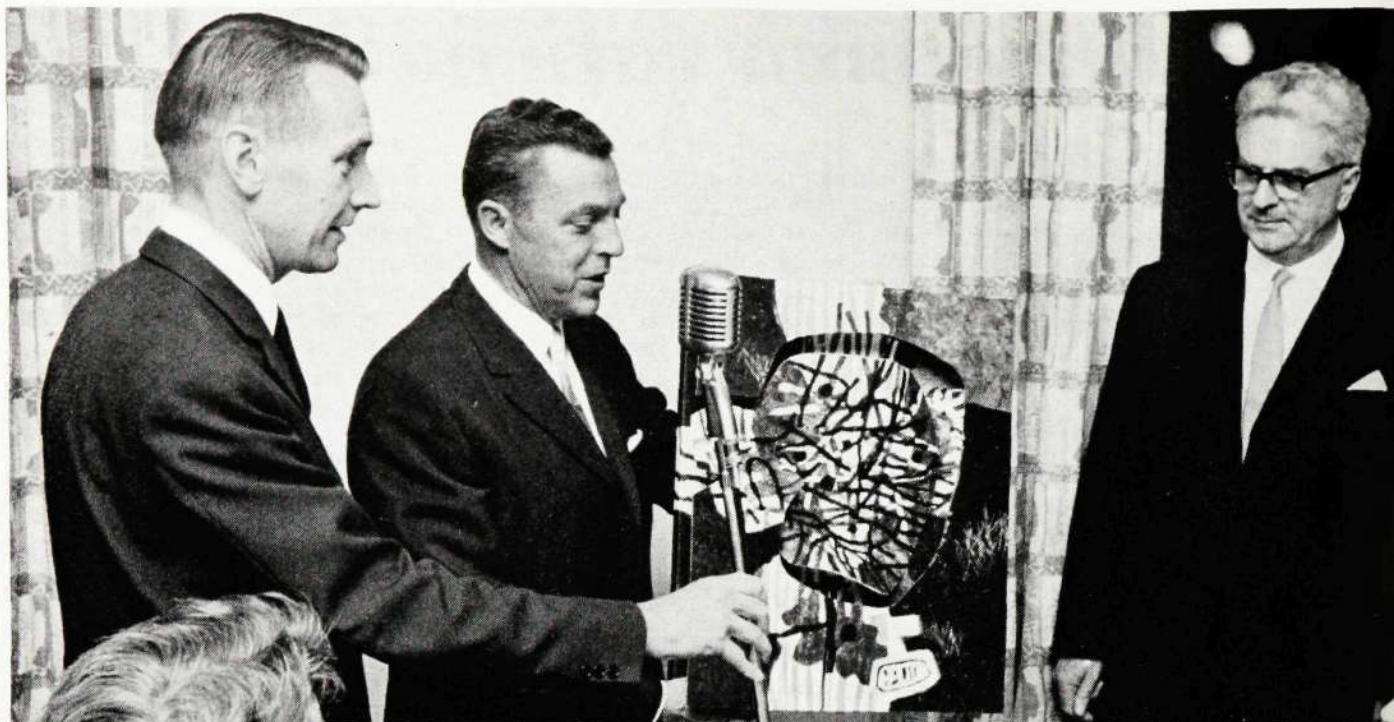
Alla, både chefer, anställda och rationaliseringsfolk. Vi har överlag mött mycket positiva attityder till vårt arbete. Samarbetet med alla är bra, inte minst med SIF:s lokalavdelning inom LME. Det är ju också naturligt att alla vill delta i en rationaliseringsprocess som kommer hela vårt företag till godo och ökar vår konkurrenskraft, slutar överingenjör Boye.

Kontorsrationalisering ur facklig synpunkt

Svenska Industrijänstemannaförbundet (SIF) som varande företrädare för tjänstemännen när det gäller att fastställa löner och allmänna anställningsvillkor inom den enskilda sektorn av vårt näringsliv, har naturligtvis största intresse av att lönsamheten inom industrin är den bästa möjliga. När därför rationaliseringsverksamheten på kontor de senaste åren alltmer aktualiserats har SIF ställt sig positiv till densamma då den ju syftar till bättre ekonomi för företagen, vilket är en förutsättning för goda förhandlingsresultat, säger SIF-ordföranden vid LME ingenjör Werner Sundell.

Rationaliseringsfrågan har också varit under diskussion i de nyligen avslutade centrala förhandlingarna, varvid man

Forts. på sid. 100

Nils Jonson, SIF, och Sven Lindberg, SALF, överlämnade personalens gåva till företaget som här representeras av disp. Nils Eklöv.

Kabelverket i Älvsjö femtioårsjubilerar

»Det är människorna i företaget som är avgörande för hur resultatet blir. Många av Er har varit med om att bygga grunden för Kabelverkets framgångsrika utveckling och Edra insatser har varit synnerligen värdefulla för företaget. Kabelverket har förmånen att bland sina anställda kunna räkna många med lång anställningstid och vi hoppas att förhållandet ska bli så även i framtiden.»

Så sade VD Björn Lundvall vid den middag för trotjänare som utgjorde andra dagens program när Kabelverket officiellt firade sitt femtioårsjubileum med tre dagars festligheter den 15–17 september.

VD anförde även: »Den 1 juli 1916 påbörjade AB Stockholms Telefon planeringen av sitt nya kabelverk i Älvsjö. Förberedelsearbetet för den egentliga produktionen blev emellertid mer krävande än vad man förutsett och de första leveranserna från Kabelverket gick först 1918. Efterfrågan på Kabelverkets produkter har sedan dess ständigt ökat och tillverkningsresurserna har byggts ut

allt eftersom. 1918 producerades vid Kabelverket ca 8 000 km l-ledare och 1965 ca 3,1 milj. km. Idag skulle man alltså kunna klara av 1918 års totala produktion på mindre än en dag. Den nuvarande veckoproduktionen av tråd motsvarar nästan två varv runt jorden och med årsproduktionen kan man dra ca 8 enkelledare till månen.

Under middagen talade ing. Nils Jonson som representant för personalorganisationerna. Han tackade för gott samarbete och önskade företaget lycka till i framtiden. Han överlämnade också ett konstverk som gåva från personalen till företaget. För pensionärerna talade herr Karl W. Eriksson och herr Arvid Edman tackade för maten. Herr Edman citerade inledningsvis Runebergs ord: »Till flydda tider återgår min tanke än så gärna...» Han gav därefter några glimtar från sina dryga tjugo anställningsår vid Kabelverket.

Minnena dominerade även den efterföljande samvaron och det var med en tydlig känsla av att tiden runnit alltför snabbt och att man hade mycket kvar att påminna varandra om som man bröt upp

när hela kvällen och en dryg del av natten förrunnit. Den andra jubileumsdagen var därmed avverkad.

Jubileet inleddes med kaffebjudning för samtliga anställda. 650 koppar, fat och andra tillbehör för detta imponerande stora kafferep hade dukats fram i den nya kabelhallen, där man då ännu inte hunnit installera några maskiner. Både vid kaffebjudningen och middagen underhöll LM-orkestern.

Jubileumsfestligheterna avslutades med visning av tillverkningen för anställda med familjemedlemmar. Familjevisningen var som vanligt välbesökt och uppskattad av både yngre och äldre gäster.

I visningen ingick både en fotoutställning och en film som berättade om Kabelverkets utveckling och de människor som verkat och verkar där. Bilderna och filmen väckte återseendets glädje till liv hos många av besökarna. Man fick åter anledning att komma ihåg att säga »minns du» till varandra och återge episoder ur sina minnens skattkammare. Dessa många minnen är värda sitt eget kapitel och vi hoppas bli i tillfälle att återkomma till dem i dessa spalter.

Övering. Nils Eriksson, verkstadsklubbens ordf. Christer Lindqvist, fröken Ingeborg Ekström och disponent Nils Eklöv vid kaffebordet. Bilden överst.

Emil Jönsson, Carl Sahlen och K O Karlsson pratar minnen, Bilden ovan.

Även de yngre årgångarna visade intresse för kabeltillverkning. Bilden överst till höger.

VD Björn Lundvall med sonen Dan visades runt av övering. Nils Eriksson. Bilden ovan till höger.

En grupp intresserade besökare vid pappersisoleringsmaskinen. Bilden till höger.

Disp. Eklöv hälsade välkommen. Vid bordet från vänster: Verkstadsklubbens ordf. Christer Lindqvist, Karin Eng, SIF-ordf. Nils Jonson, Mary Wixell, Margareta Ekström och VD Björn Lundvall.

90-åriga ing. John-Fredrik Lundberg och ing. Gösta Willson vid kaffebordet.

Vaktmästare Karl Neivelt tar en titt på fotoutställningen. Nedan till vänster.

Familjen Åhsberg — pappa Christer, kamrer vid KV, mamma Doris, Eva, Eric och Lennart som lägger på slanten — vid offerstenen i parken. Offerstenar av den här typen härstammar från förhistorisk tid och benämns älvstenar eller älvkvärnar. Namnet har uppkommit av att man i gamla tider trott att hälen gjorts och använts av älvorna. I verkligheten torde hälen ha tillkommit genom människohand och tjänat religiösa eller magiska syften, på så sätt att man i hälen placerat fett som tänts på eller offermynt i syfte att få skydd och bot mot sjukdomar. Dyliga offerstenar har varit ofta förekommande i Sverige framför allt i Mälardalskapen. Denna sten har ursprungligen legat på den plats där KV:s ängcentral nu ligger och den flyttades till parken 1951 i samband med att ängcentralen började byggas.

TRÅDSTUMPAR

ERGA-BLADET FYLLER TIO ÅR—ÄNNU EN VETERAN BELÖNAD—TELEFONKATALOG BLEV POPLÄT

Den 24 september 1956 utkom första numret av Erga-bladet – Ergadivisionens interna informationstidning – och med det i skrivande stund föreliggande numret kan man alltså fira 10-årsjubileum. De gångna tio åren uppmärksammas av bl. a. förre verkställande direktören Sten-Åke Nilsson, som ger några intressanta fakta om Ergas utveckling inom apparat- och växelområdet. Vi återger här några data.

»Faktureringen uppgick 1956 till cirka 40 Mkr fördelat med 25 Mkr på apparater och 15 Mkr på växlar. Faktureringen under den senaste 12-månadersperioden uppgår till cirka 145 Mkr, varav 75 Mkr apparater och 70 Mkr växlar.

Antalet anställda var 1956 220 mot 340 idag, men verksamheten 1956 omfattade även telesignalmateriel som nu övertagits av LMS, varför man kan räkna med att personalen inom apparat- och växelområdet ungefär fördubblats.

Lokalförhållandena 1956 var bekymmersamma. Verksamhetens tyngdpunkt var förlagd till Gröndal, där försäljningen och en del av tekniken var inrymd. Växelsidans tekniska personal arbetade vid HF i väntan på att de av SIB dittills disponerade lokalerna vid årsskiftet skulle bli tillgängliga. Apparatens laboratorierum med tysta rummet beräknades även för framtiden ligga kvar på HF. Möjligheterna till expansion i gröndalsfastigheten var mycket begränsade. I jämförelse härmed kan vi idag glädja oss åt att sitta i moderna och trivsamma lokaler och med goda utvecklingsmöjligheter.

Under våren 1956 introducerades med stor framgång Ericofonen och de första växlarerna med koordinatväljare installe-

rades. I dag har vi möjlighet att utom Ericofonen även erbjuda våra kunder en modern standardapparat, Dialog. Vårt växelprogram har kompletterats med relä- och kodväljarväxlar, och vi kan nu erbjuda moderna växlar med tryckkontakter för alla anläggningsstorlekar upp till 10 000 anknypningar. Trots att en allt större del av koncernens apparattillverkning förläggs till utlandsfabrikerna har under 10-årsperioden 1956–1966 vid de svenska fabrikerna tillverkats 4,3 miljoner apparater mot 2,1 miljoner under närmast föregående 10-årsperiod.»

Direktör Nilsson passar också på tillfället att i artikeln tacka alla sina medarbetare för deras insatser inom Erga, då han nu själv lämnat G för att bli VD vid Alpha.

*

Veteranernas skara vid L M Ericsson har fått ytterligare en »50-åring» sedan förra numret av Kontakten. Det är Karl Dahlqvist på Tellusverkstaden som i september passerade 50 tjänsteår vid LME. Han avtackas på bilden nedan till vänster av chefen för Tellusverkstaden, ingenjör Göte Jonson.

Dahlqvist kom till TV 1955 efter att dessförinnan har arbetat på Vt 36. Då började han som avsynare i materialkontrollen men är numera avsynare av apparatkonstruktioner. Han har också sysslat med justering av väljare.

Som alla veteraner är han en mycket pliktrogen och duktig yrkesman.

Bilden nedan till höger föreställer »50-åringen» Fritz Pettersson, som avtackas av verkstadschefen Arne Mohlin. Vi skrev om honom i förra numret av

LMMK

– L M Ericssons Motorklubb – höll årsmöte den 28 september. Därmed fullbordades klubbens femte verksamhetsår. Till ny ordförande valdes A Byrdeman. Övriga medlemmar av styrelsen är N G Nilsson, vice ordförande, L Pahlén, sekreterare, B Ericsson, kassör, R Eriksson, materialförvaltare, och B Dahlgren, klubbmästare.

Klubben har ett 100-tal medlemmar och huvudverksamheten består av enkla bilorientering. Tävlingarna hålls på allmänna och enskilda vägar efter mörkrets inbrott. Den fastställda medelhastigheten är låg, eftersom några högre farter inte får förekomma. Huvuduppgiften utförs sålunda av kartläsaren, vilken med hjälp av angivelser och karta skall »lotsa» ekipaget till olika kontrollpunkter utmed vägen. Dessutom står isbanekörning, manöverprov, filmkvällar m. m. på klubbens program.

Klubben finns representerad på i stort sett samtliga divisioner och dotterföretag. Sammanhållningen ombesörjs av kontaktmän, vilka kan ge intresserade ytterligare information.

Kontakten men råkade beklagligtvis sätta in fel bild. Den bilden föreställde avtackningen av Werner Gustafsson på K 19, som lämnade LME med pension efter 20 tjänsteår. Nedan till höger är det alltså rätt Fritz Pettersson.

*

Den brittiska popgruppen »Master Singers» senaste skiva har stoppats av det engelska televerket. Anledningen är att texten hämtats ur en telefonkatalog och man menar att gruppen inte har copyright. Gruppen, som tidigare i år spelat in den engelska trafiksäkerhetsstadgan och lyckats få upp den på hitlistorna, spelade in en sektion ur londonkatalogen. Skivan innehöll endast en uppräkningslista av nummer och namn, ingen musik. Då televerket hörde skivan grep man in för att hindra att den kom ut på marknaden. Någon tanke på att själv spela in »melodin» har dock inte det engelska televerket.

När vi behövde en ny springpojke på kontoret – den förträfflige Nobi Bux hade dessvärre gått till sina fäder – blev det en viss aktivitet bland de av Calcuttas arbetsökande som vädrat att vår avlidne medarbetares post skulle tillsättas med en ny man. Både muntliga och skriftliga ansökningar inkom, de senare ofta utarbetade genom professionell skrivare enligt ett formulär som knappast hade ändrats under de senaste hundra åren.

Ansökningarna hade en del för 1800-talets herrar synnerligen väsentliga upplysningar:

- om åldern: ... »jag är en ung pojke på 37 vårar»
- om familjen: ... »och kommer från en respektabel hindu-familj».
- om släkten: ... »min farfars bror beklädde 1906–1907 posten som biträdande domare i Högsta Domstolen i Calcutta ... »
- om utbildningen: ... »när jag framgångsrikt studerade vid gymnasiet i Behrampore avled dessvärre helt hastigt min farbror som haft godheten lämna finansiell hjälp till mina studier, varför dessa brådstörtat fick avbrytas ... »
- om fysiska kvalifikationer: ... »jag spelade centerhalv i min skolas fotbolls-elva ... »

samt avrundades med en synnerligen säljande slutläm:

... »om denna min ödmjuka ansökan beaktas kommer jag så länge jag lever att uppsända böner med en önskan om Ers nåds personliga välgång».

För oss på kontoret gällde det att välja, och att välja rätt, men jämsides med studiet av inkomna skrivelser ville vi även se om inte personliga relationer kunde frambringa en lämplig kandidat. Vår sekreterare, Miss Nicholls, lanserade då sonen till familjens boy (ja, en boy kunde nå den respektabla åldern av omkring 50 år om han fick leva och ha hälsan och inte bytte yrke, det gör man ju ogärna i Indien!).

Kassim visade sig väl uppfylla de kvalifikationer vi ställde på en springpojke och anställdes vid 18 års ålder hos Ericsson Telephone Sales Corp. AB i Calcutta. Det kan nog sägas att det var ett gott val och under sitt första år fick vi om Kassim veta att han var gift och hade en son, den senare farfaderns stolthet (farfadern var sålunda ovannämnde boy hos familjen Nicholls). Själva var vi glada åt Kassims äktenskapliga status ty hans familjeband samt anknytning till familjen Nicholls borgade för en viss stadga.

När Kassim arbetat vid pass ett år på kontoret märkte vi plötsligt en dag att allt inte var som det brukade. Kassim

såg ledsen ut, posten hämtades för sent, teet var dåligt och den tryckta stämningen spred sig bland Kassims landsmän. Till slut anlände en delegation av två kloka medarbetare med Kassim mellan sig och berättade om att Kassim råkat i allvarlig olycka: En man hade uppen-

sig till det bästa. – Ett par dagar senare kom delegationen med Kassim åter, pannorna var denna gång betydligt mindre rynkade, och antydde att man såg en utväg genom medling. Make nr 1 var nämligen villig att mot en kontant ersättning av Rs 200 (då motsvarande

Kassims äktenskapliga lycka

barat sig och förklarat att han för 9 år sedan blivit gift med fru Kassim och att bruden nu borde återvända till honom, sin förste make, eftersom hennes andra äktenskap ingalunda kunde vara giltigt. Vi frågade naturligtvis hur det kom sig att make nr 1 hade hållit sig undan i så många år för att, när frun seglat in i sin trygga hamn hos Kassim, plötsligt dyka upp och framföra dylika krav. Men detta hade sin förklaring ty det framgick, erinrade sig fru Kassim, att hon vid 9 års ålder förmäls med make nr 1 och äktenskapet skulle väl ha fullbordats några år senare om inte maken försvunnit och icke avhört varför hon ansett sig fri att gifta om sig med Kassim. Från make nr 1 ingick en fullt plausibel förklaring till den långa frånvaron, ty han hade råkat i delo med den indiska rättvisan och fått tillbringa 9 år i fängelse och var just utsläppt. I denna situation var det fullt naturligt för honom att uppsöka sin hustru.

Den kloka delegationen ville emellertid forska vidare och vi kunde endast anmana alla berörda parter att ta saken lugnt och hoppas att allt skulle ordna

220 kronor) avstå från alla krav på fru Kassim. Det gällde nu att anskaffa denna höga summa. Vi erbjöd oss att förskotta beloppet på 10 månaders avbetalning, att dras från Kassims lön, förutsatt att betryggande garantier kunde ernås att make nr 1 icke skulle upprepa proceduren.

Nästa dag avtågade den kloka delegationen jämte Kassim och hans äktenskapliga konkurrent till Magistraten i Calcutta, en skrivelse upprättades på stämplat papper, undertecknades av de båda makarna till fru Kassim och bevitnades av våra delegater. I skrivelsen förklarade sig make nr 1 ha fått den avtalade summan av Rs 200 samt att hädanefter för all framtid avstå från alla krav på fru Kassim.

Det återstår då bara att tillägga att såvitt man vet levde Kassim och hans fru lyckliga så länge vi kunde följa deras öden. Och lyckliga kunde de verkligen vara när ett så komplicerat problem så snabbt, lätt och billigt klarat upp sig. Ty sådant tycks ännu vara möjligt i Indien.

Lars Mjöberg

KCM i tennis

Koncernmästerskapen i tennis blev i år en »stor» tävling både vad det gäller deltagarantal och spelmässigt sett. Huvudklassen hade samlat 39 deltagare och alla gamla kända namn var med. Tyvärr saknades fjolårssegraren Börje Fornstedt, LMS. Det hade säkert kunnat bli en spännande match mellan honom och årets mästare.

Mästerskapen omfattade många hårda och välspelade matcher och tydligt är att spelstyrkan blivit betydligt bättre på senare år. Även de mera motionsbetonade klasserna samlade många deltagare och även där har tydligen träningen givit resultat i form av bättre spel och större säkerhet.

Samtliga matcher spelades på HF:s tennisbanor och turneringen gick i år mycket bra att genomföra inte minst tack vare det vackra vädret. LME IK:s tennissektion med Ingvar Lindh i spetsen svarade för tävlingens genomförande på ett mycket bra sätt med tanke på det stora deltagarantalet.

Segrare i huvudklassen blev vårt nya tennisnamn Bengt Pettersson, HF, som visade sig helt överlägsen sina medtävlande. Han är en god förstärkning till vårt tidigare goda tennishärad. I dubbeln kom våra gamla kämpar Lennart Stranneborn och Ove Nilsson med friska takter och visade upp ett dubbelspel fullt värdigt ett koncernmästerskap.

Oldboymästare blev oförbrännelige Einar »Smäcken» Karlsson som i finalen besegrade Göte Ryhr. Den stora överraskningen i år har varit Göte Ryhr som visat upp ett spel som aldrig tidigare. Tydligt är att han gått in för hårdträning mitt uppe i oldboysåldern. Kämpar av Göte Ryhrs kaliber är välkomna i vår idrott och utgör en god reklam för vår motionsidrott.

Resultat:

Seniorer: 1) B Pettersson, HF, 2) I Gustavsson, SIB, 3) O Nilsson, HF, 4) B Linder, BO.

Dubbel: 1) O Nilsson/L Stranneborn, HF, 2) E Karlsson/G Ryhr, HF, 3) H Radevall/O Haag, HF, 4) I Lindh/B Pettersson, HF.

Oldboys: 1) E Karlsson, HF, 2) G Ryhr, HF, 3) G Svensson, KA, 4) G Molthon, BO.

Motionsklassen: 1) R Olsson, SKV, 2) A Öberg, SKV, 3) S Bäckström, SKV, 4) C Rabenius, HF.

Nyborjare: 1) J Irebro, HF, 2) L Sigdé, HF, 3) A Klingberg, HF, 4) A Norén, SIB.

Klubbmästerskapen

Tidigare på året avgjordes klubbmästerskapen i tennis och även där var det stora klasser och många deltagare. Att förlägga denna tävling till försäsongen

tror vi är ett lyckat drag. Härigenom kommer alla igång tidigare på säsongen och det blir också en tävling på försäsongen.

Mästare i de olika klasserna blev:

Seniorer: Bengt Pettersson, X/Bsu, *dubbel:* O Nilsson/L Stranneborn, Ajl/Vt 17, *motionsklass:* L Furuhed, Vbv, *nyborjare:* Kurt Kangas, Ntu.

Stafettävling på KV

Som ett led i jubileumsfirandet vid Älvsjö Kabelverk arrangerade KV:s idrottsklubb stafettävlingar den 24 september på Älvsjö idrottsplats om ett av företaget uppsatt poängpris - 50-årspokalen.

Till tävlingen hade idrottsklubbarna vid HF, SKV, BO och Televerket i Ny-näshamn inbjudits. Varje klubb hade rätt att starta med tre lag på vardera distansen: 4 × 100, 1 000 m s. k. svensk stafett samt 4 × 1 500 meter. Segrande lag på varje distans får lika många poäng som antalet deltagande lag.

Det skall tävlas om priset åren 1966-67-68-69 och vid KV:s idrottsklubbs 50-årsfest våren 1970 utdelas priset till den klubb som under de åren samlat mest poäng. En replik av det stora priset utdelas till bästa klubb varje år.

Resultat av årets tävling:

4 × 100 meter: 1) KV lag I, 5 poäng, 2) HF, 4, 3) Televerket, 3, 4) SKV, 2, 5) KV lag II, 1 poäng.

1 000 meter svensk stafett: 1) KV lag I, 6 poäng, 2) HF, 5, 3) SKV, 4, 4) Televerket, 3, 5) KV lag II, 2, 6) KV lag III, 1 poäng.

4 × 1 500 meter: 1) HF, 3 poäng, 2) KV, 2, 3) Televerket, 1 poäng.

Sammanlagt: 1) KV, 17 poäng, 2) HF, 12, 3) Televerket, 7, 4) SKV, 6 poäng.

Bollmora uteblev helt och SKV startade inte på 4 × 1 500 meter. Samtliga lag hade reserver för de bästa löparna som var upptagna på annat håll.

KCM i femkamp

Även friidrottarna fick i år ställa färdens söderut och med Karlskrona som mål, där Ermi svarade för arrangemanget av årets koncernmästerskap i 5-kamp för herrar och 3-kamp för damer. Denna tävlingsform har väl aldrig varit någon stor idrott inom koncernen, men i år hade tävlingarna lockat mycket folk som kunde glädja sig åt bra arrangemang och trivsamma tävlingar.

Kabelverkets finländska idrottsmän dominerade tävlingen och segrade i såväl senior- som oldboysklassen. I damklassen vann HF:s säkra idrottsflicka Gigi Westphal före vår damidrotts stora namn, Kai Hall, LMS.

Den avslutande middagen med prisut-

delning i Ermis matsalar blev en trivsamt avslutning på en lyckad idrottsdag.

Resultat:

Seniorer: 1) L Kiiskinen, KV, 2 340 poäng, 2) R Bergman, KV, 2 315, 3) G Dahl, KV, 2 305, 4) T Ivarsson, HF, 2 060, 5) K Aho, KV, 1 954 poäng.

Oldboys: 1) K Kakkola, KV, 2 616 poäng, 2) V Bolme, HF, 2 123, 3) B Rosell, HF, 1 783, 4) E Wesi, KV, 1 778, 5) T Löfqvist, Vy, 1 683 poäng.

Damer: 1) G Westphal, HF, 1 752 poäng, 2) K Hall, LMS, 1 666, 3) C Pettersson, Vy, 1 585, 4) B Larsson, KV, 1 556, 5) V-A Jaktlund, HF, 1 486 poäng.

KCM i orientering

Det var i år Ronnebyverkstaden som svarade för arrangemanget av koncernmästerskapen i orientering. För att alla deltagare skulle få okända marker att tävla i hade tävlingarna förlagts till Växjö och Växjö Norra IF:s trivsamma klubbstuga. Växjö orienteringsklubb svarade för banorna som strängats till stor del i stadens friluftsområden.

Det är alltid roligt att pröva på nya områden och trots att detta var väl upptrampat med gångstigar och »fasta kontroller» så var det många som hade svårigheter att hitta hem. Tävlingen gick i varmt och soligt sensommarväder och blev mycket lyckad.

Segrare i seniorklassen blev även i år Hans G Bengtsson från SIB och som därmed tog sin andra inteckning i Nils Hagmans vandringspris. Sven Svensson från KA blev mästare i yngre oldboys och Rolf Reutling, HF, var som vanligt överlägsen bland äldre oldboys. Karl O Arvidsson, BO, blev överraskande mästare bland veteranerna och i lagtävlingen för tremannalag segrade HF:s lag I.

Resultat:

Seniorer: 1) H-G Bengtsson, SIB, 1.11.33, 2) Rolf Ulves, SRA, 1.17.01, 3) Bo Askerud, Rifa, 1.21.42, 4) Rolf Hansson, LMS, 1.24.24, 5) Ingemar Andersson, Ermi, 1.28.21.

Y Oldboys: 1) Sven Svensson, KA, 1.24.41, 2) Tore Karqvist, Vy, 1.34.28, 3) Lars Flodman, ÖR, 1.38.53.

Ä Oldboys: 1) Rolf Reutling, HF, 1.18.23, 2) Hans Pettersson, HF, 1.26.38, 3) Ingvar Lyth, Rifa, 1.31.58.

Veteraner: 1) K-O Arvidsson, BO, 1.24.11, 2) Thure Eriksson, HF, 1.25.47, 3) Helge Johansson, HF, 1.46.55.

Nyborjare: 1) Valter Enberg, SRA, 1.54.03.

Damer: 1) Karin Johansson, HF, 2.11.40.

Juniorer: 1) Per Persson, KA, 2.00.34, 2) Bertil Persson, KA, 2.06.30.

Lagtävling: 1) HF lag I, 4.49.44, 2)

KA, 5.07.48, 3) HF lag II, 5.08.27, 4) Vy, 5.10.05, 5) HF lag III, 5.26.37, 6) HF lag IV, 6.06.13.

HF:s orienterare

har som vanligt utkämpat ett flertal klubbmatcher och hemfört segrar mot Alfa Laval och LMF Helsingfors. I tävlingen mot Televerket gick det inte så bra och det hemförde i och med årets seger vandringpriset för alltid.

Individuell segrare i samtliga tävlingar har varit Christer Johansson, X/Kfg, och han segrade givetvis även i klubbmästerskapen. Övriga klassegrare blev Arne Asenlund, X/Sf, y oldboys, Rolf Reutling, Dptb, ä oldboys, Thure Eriksson, X/Sf, veteraner, L Jeppsson, Vt 27, nybörjare, och Karin Johansson, Vt 27, damer.

Skytte

L M Ericssons skytteklubbs klubb- och mästerskapstävling i gevärsskytte ägde rum den 1 oktober på Stuvstabanen. Av olika anledningar var deltagarantalet tyvärr mindre än det brukar vara, vilket i synnerhet gällde de lägre klasserna. Ingen skytt i klass I hade hörsammat kallelsen och med tanke på nyrekryteringen är detta allvarligt. Vi hoppas att nybörjarna kommer att delta flitigt i Avdelningsskyttet i Tellusberget i stället.

God sikt och vindstilla utgjorde goda skjutbetingelser och flera utmärkta resultat noterades i de högre klasserna. Det förtjänar kanske påpekas att 67 poäng är stipulationsgräns för riksmedaljen om vilken tävlas vid förbundstävlingar efter exakt samma bestämmelser som för L M Ericssons klubbävling.

Lennart Gustavsson satte nytt rekord i mästerskapet enligt de nya bestämmelserna. 168 poäng betyder att endast 7 poäng tappades på de 35 skotten av vilka 6 sköts i stående. Som sig bör var mästerskapsskjutningen spännande och ovisst in i det sista. Efter liggande-skjutningen i sista omgången var ställningen mellan Gustavsson och K B Olsbro exakt lika. I knästående råkade dock Olsbro »komma ur» och tappade fyra poäng på de tre skotten, och då hjälpte det inte att han avslutade med att skjuta fullt i stående. Säkre Gustavsson tappade här bara en poäng och stod därmed som 1966 års LM-mästare med två poängs marginal.

Resultat:

Mästerskapet: 1) L Gustavsson, HF/Vt 15, 168 poäng, 2) K B Olsbro, HF/Xr, 166, 3) S Tylebo, HF/Vt 13, 161, 4) R Falk, HF/X/Ke, 157, 5) F Hagström, HF/Vt 11, 149, 6) A Wannbäck, HF/Vp, 149 poäng.

Klubbävlingen

Klass 4, 5 och Vet.: 1) K B Olsbro,

HF/Xr, 73 poäng, 2) L Gustavsson, HF/Vt 15, 72, 3) S Tylebo, HF/Vt 13, 72, 4) A Wannbäck, HF/Vp, 68, 5) A Svensson, HF/Vt 39, 67 poäng.

Klass 3: 1) V Gajzago, T/TV, 66 poäng, 2) F Karlsson, T/Fok, 65, 3) G Olsbro, X/Is, 58 poäng.

Klass 2: 1) S Axelsson, X/Sh, 68 poäng, 2) S Brand, X/Al, 63, 3) K Myöhänen, HF/Vt 19, 61 poäng.

LM-kontoren...

Forts. från sid. 93

enades om att tillsätta en kommitté för att undersöka förutsättningarna för ett ökat systematiskt kontinuerligt rationaliseringsarbete inom tjänstemannaområdet. Kommittén som nu tillsatts skall redovisa sin utredning jämte de förslag som kan betingas av denna före utgången av år 1967.

Den snabba utvecklingen, stigande krav på automation av vår produktion, samt behov av större försäljnings- och PR-verksamhet gör att tjänstemännens antal visar en starkt stigande tendens. Detta är inte minst fallet inom vårt företag med dess tekniskt mycket avancerade produkter. När därför bolagets ledning mera målmedvetet satsade på rationaliseringsverksamhet på kontor och bildade en särskild avdelning för detta ändamål var detta inte något som stred emot tjänstemannaklubbens fackliga målsättning. Vad som däremot ur vår synpunkt var mycket väsentligt var att klubbstyrelsen fick fortlöpande insyn i denna verksamhet, samt att full information om ändamål och rationaliseringsmetoder lämnades till de anställda på de avsnitt där rationaliseringsåtgärder skulle vidtagas. Då klubbens synpunkter helt sammanföll med rationaliseringsavdelningens (Dhr), har några motsättningar i detta avseende ej förekommit.

Egentligen är rationaliseringsverksamhet inom tjänstemannakåren inget nytt. Det har alltid funnits tjänstemän som i sin befattning haft till uppgift att finna möjligheter till reducering av kostnader i vår verksamhet såväl på verkstad som kontor. Vad som är nytt i detta avseende är att vi nu fått en avdelning, med därtill specialutbildad personal, med uppgift att bistå arbetsledningen på kontoren i dess strävan att rationalisera arbetet.

För att den nu pågående rationaliseringsverksamheten skall accepteras av de anställda, en väsentlig förutsättning för att den skall lyckas, är det av stor betydelse att resultaten av verksamheten redovisas, såväl i stora drag som mera i detalj på de instanser där åtgärder vidtagits.

Med tveksamhet har vi inom tjänstemannaklubben för visst skrivmaskinsar-

VI TACKAR

... för födelsedagshyllningar

Karl Adamsson, HF/Vt 39
Helge Avermark, RMI/PC
Gert Brandt, TVpv
Rolf Collin, HF/X/Abm
John Gannfors, GR/X/Isb
Per Hellberg, HF/X/Iss
Sven Z Johansson, HF/Vpdr
Renate Kaasik, HF/Ub
Sture Karlsson, BO/GoC
Nils Masreliez, HF/PSC
Britta Olsson, HF/Eva
Ingvar Porsvall, HF/X/Iss
Sven Skyhammar, HF/Ummt

... för annan vänlighet

Gustav Gottfrid Andersson, SKV
Harriet och Bertil Dahlgren, HF/X/Ajs
Barbara och Karoly Horvath, HF/X/Ajs

... för vänligt deltagande

vid min makas och vår moders, Gunvor
Bird, bortgång
HF/X/YraC Paul Bird, Barnen
vid min makes och vår faders, målare
Gunnar Johnson, bortgång
Aina, Ulla-Britt och Arne Johnson
vid min makes och min faders, Arthur
Olsson, HF/X/Iss, bortgång
Aina och Björn Olsson
vid min makes och vår faders, Alex
Sandberg, T/Krb, bortgång
Iris Sandberg, Eyvor och Gunnar
Bolinder

bete accepterat att man framdeles inför premielön, dvs. sedan en viss minimiprestation uppnåtts stiger lönen allt efter utfört arbete. Vad som gjort oss tveksamma är att man kan befara en läsnings av månadslönen och att de individuella prestationerna enbart premieras i den rörliga bonusdelen. Vi har en känsla av att detta lönesystem har ett mycket starkt begränsat tillämpningsområde, då det som förutsättning kräver ett arbete med regelbundet återkommande rutiner som lätt kan mätas. Typer av detta arbete borde kunna rationaliseras med nya kontorstekniska hjälpmedel.

Förutom att tillvarata tjänstemännens materiella intressen har SIF även att bevaka att trivseln i arbetet inte kommer i kläm i den nödvändiga kostnadsjakt som svensk industri nu bedriver. Mot de former av rationaliseringsverksamhet som hittills bedrivits inom vårt företag har vi inget att erinra, slutar ingenjör Sundell.

FRÅN FÖRETAGS NÄMNDERNA

Dir. Patricks anförde beträffande läget inom moderbolaget i huvudsak att beställningsingången till H-området (telefoniområdet), som under första halvåret låg under budgeterat värde, under sensommaren har förbättrats och vid augusti månads utgång låg nästan på budgeterat värde.

Bland större beställningar sedan tiden för föregående nämndsammanträde kan noteras att Televerket beordrat både utökningar av redan befintliga 500-väljarstationer i olika delar av landet och utrustning för en ny 500-väljarstation inom Stockholms riktnummerområde.

På exportsidan nämnde dir. Patricks större beställningar från bl. a. Mexico, Ecuador, Colombia och Nederländerna.

Faktureringen för moderbolaget under perioden januari-augusti översteg det budgeterade värdet med 6 procent och med 16 procent motsvarande värde vid samma tidpunkt 1965.

Det ofakturerade beställningsbeståndet har ökat något sedan tiden för föregående nämndsammanträde.

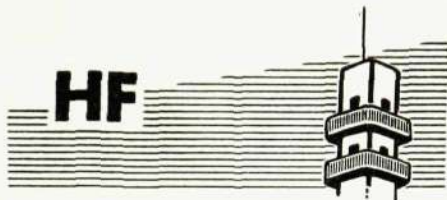
Antalet anställda arbetare inom moderbolaget minskade under årets åtta första månader med 227 från 8 672 den 31.12.1965 till 8 445 den 31.8.1966. Antalet tjänstemän ökade under samma period med 38 från 5 642 till 5 680.

Hr Augustsson ville veta varför produktionstakten på sista tiden ökat i stor utsträckning.

Dir. Mohlin svarade att företaget i förhållande till den takt som man varit inställd på erhållit överraskande stora order efter semestern. Framför allt har efterfrågan på fabrikmateriel från de utländska dotterbolagen ökat betydligt. Då dessutom kort leveranstid önskas, medför detta stort pådrag i produktionen.

Hr Öhman påpekade att man för några år sedan talade om att utöka budgetavdelningen, så att en bättre prognostisering kunde genomföras och företeelser som hr Mohlin nämnde därigenom ej inträffade i så hög utsträckning.

Dir. Sundkvist anförde att den största svårigheten för upprättande av korrekta

budgets ligger i försäljningsavdelningarnas begränsade möjligheter till att förutse order. Fabrikerna utomlands har dessutom svårt att förutse hur snabbt de kan bygga upp sin kapacitet och därmed efterfrågan på fabrikmateriel hos moderbolaget. I framtiden kan eventuellt ADB medverka till att förbättra möjligheterna för prognostisering.

Förslagsverksamheten

Dir. Mohlin meddelade att verkstadsens förslagskommitté sedan föregående nämndsammanträde belönat fyra förslag med tillsammans 625 kronor.

Dir. Svensson rapporterade att kontorets förslagskommitté vid sammanträde den 23.9.1966 behandlade tio förslag, varav tre belönades med totalt 1 150 kronor. Till ing. H Wallanger, K/Kek, utgick en belöning om 1 000 kronor för förslag till förenkling av beräkningsrutin för fränslagstider på RAB- och RAF-reläer.

Bolagets planer betr. kontorslokaler

Ing. Sundell anförde att den aktuella situationen beträffande kontorslokaler har medfört trängsel och irritation bland de anställda. I de rum där förut två tjänstemän var placerade, sitter nu tre. Situationen är kritisk, framförallt på X-divisionen.

Han önskade veta vilka åtgärder som är planerade dels på kort, dels på längre sikt och undrade om inte bolagets utveckling bromsas på grund av bristen på lokaler.

Dir. Svensson svarade att man försöker hyra lokaler med ca 3 000 kvm bruttoyta för att överbrygga de svårigheter som bolaget kommer att ha de närmaste åren till dess att ett nytt kontorshus är färdigställt. Man avser att bygga

det nya huset på Tellustomten, då pareringsfrågan ej går att lösa vid HF.

Byggnaden, vilken skall uppföras i 10 våningar, kommer att medföra ett tillskott på 10 000 kvm kontorsyta brutto. Dessutom kommer en matsal med plats för 700 personer att inredas.

Vid sammanträdet lämnade övering. Boye en redogörelse över rationaliseringsverksamheten på kontoren. Se artikel i detta nummer.

HF den 26/9 1966

Disp. Olsson omtalade att de problem man förut haft med Vedebyverkstadsens produktion, beroende på varierande kopparpriser, nu har övervunnits och produktionen skall ökas. Nya maskiner och lackugnar är beställda för att möjliggöra en produktion på ca 1 000 ton i slutet av 1967.

Beträffande snörtillverkningen så ligger man efter uppgjorda planer, beroende på problem med verktygen. Man hoppas ta igen en del av det eftersläpet under hösten.

Disp. Olsson meddelade vidare att KA fortfarande ligger efter med produktionen på telefonapparater. Eftersläpet har emellertid nu sjunkit till ca 30 000 apparater jämfört med 70-75 000 tidigare. Till årets slut hoppas man i det närmaste ha kommit i kapp beträffande tillverkningen av telefoner.

Under första halvåret 1967 kommer KA förmodligen att få en ökning av Dialog-tillverkningen, medan beställningarna på Ericofonen kommer att avtaga.

Beträffande koordinatväljaren så har orderingången ökat och en ökning av produktionen måste komma till stånd under hösten.

Hr Öman frågade huruvida några ne-

gativa överraskningar kunde komma att drabba KA i likhet med de strukturrationaliseringar som ägt rum inom andra delar av den svenska industrien.

Dir. Svensson svarade att han inte kände till några förändringar som speciellt rör KA och betonade svårigheten i att förutse förändringar längre fram i tiden.

Med det kostnadstryck, som råder särskilt på lönesidan, är det dock nödvändigt för en koncern att hålla en viss rationaliseringstakt, vilket innebär att man ibland måste strukturrationalisera. I framtiden måste man vänja sig vid det faktum att förändringar kan komma snabbare än vad man nu är van vid. Detta är inget speciellt för LME, utan något som rör hela industrien.

I övrigt diskuterades personalfrågor, speciellt introduktionsförfarandet för nyanställda, omsättningen av arbetskraft samt arbetstidsförkortningens förläggning 1967.

KA den 13/9 1966

Disp. Erling framhöll i sin dagslägesöversikt att 500-väljarna, multipelramarna och samtalsräknarna skall produceras i oförändrad takt.

Beträffande jacklisterna så har man genom övertidsarbete i det närmaste tagit igen eftersläpet och tillverkar nu 7 000 st./period.

För kontrollisterna är en produktionsökning till 5 000 st./period planerad, men då Alpha ej kan klara leveranserna av stommar kommer ökningen att stanna vid 4 000 st.

I övrigt är inga produktionsförändringar planerade förutom att man för nätavdelningen kommer att tillverka miniboxar och slutrör.

Beträffande legoarbeten så hjälper man f. n. HF med viss kontaktslagning.

Nybygget

Disp. Erling orienterade inledningsvis om de förändringar i stadsplaneringen som kommer att vidtagas. Därvid uppehöll han sig särskilt vid de ändringar som kommer att beröra SÖ-fabriken. En bilparkering planeras att inrättas där den nuvarande pistolskjutbanan är belägen. Man undersöker f. n. möjligheterna till att förvärva parkområdet öster om fabriken. Totalt kommer ytterligare 37 000 kvm mark att inköpas.

SÖ den 29/9 1966

Dir. Åkesson framhöll att den dämpade efterfrågan beror på olika faktorer såsom hårda kreditrestriktioner, den långa vintern, de långvariga avtalsförhandlingarna samt höga metallpriser.

Telestyrelsens beställningar till KV under budgetåret 1966/67 ligger något under föregående budgetårs nivå. Genom intensifierade ansträngningar på export-sidan har man dock kunnat kompensera beställningsbortfallet från Telestyrelsen.

Lönsamheten kommer att försämrats genom löneökningarna 1966 samt höjda räntekostnader. På den svenska marknaden råder dessutom en utomordentligt hård priskonkurrens. En ökad rationaliseringsverksamhet måste därför komma till stånd och dir. Åkesson värdade till nämndens ledamöter att aktivt medverka i rationaliseringsarbetet.

Dir. Åkesson tillade därefter i sin dagslägesöversikt att LME och SKV har lämnat in en ansökan till Kungl. Maj:t om att få ta investeringsfundsmedel i anspråk för utbyggnader i Hudiksvall och Älvsjö. Man har dessutom tillfogat en ansökan om att få bygga i Piteå.

SKV avser att stanna kvar med en del av tillverkningen i Alingsås, där en fabriksbyggnad har sålts till staden. I Piteå kommer en del specialkabel, som ej går in i den normala produktionen, att tillverkas.

I anslutning till dagslägesöversikten lämnades en rapport om Kabelverkets utveckling, tekniskt och ekonomiskt.

KV den 5/10 1966

Disp. Frenning omtalade att Östersundsfabriken är i det närmaste färdig och att man inom kort kommer att flytta från de förhyrda lokalerna. Från HU kommer under senare delen av oktober boxmontaget att flyttas.

Vid HU avser man att tillverka inneliggande order av transformatorer, eventuellt utom 500 st. ZLG 10.

Ferrittillverkningen kommer att pågå vid HU t. o. m. april 1967. Hela 1967 års behov av ferriter skall produceras vid HU. Under september 1967 skall

ferritproduktionen startas i ÖS. Flyttningen av HU-anläggningen till Östersund påbörjas i maj månad 1967, vilket är 8 månader tidigare än förut planerat.

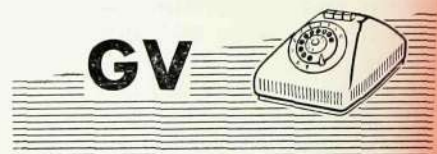
Disp. Frenning nämnde vidare att september-leveranserna är något försenade beroende på problem med kvaliteten på lindningstråd.

Betr. det aktuella personalläget meddelade disp. Frenning att av de 144 personer som var anställda vid HU 1 september 1964, finns nu endast 52 kvar. Endast ett fåtal av dem som slutat har flyttat till andra enheter inom LME.

För de nu anställda kommer man att erbjuda andra anställningar inom LME, då HU-fabriken läggs ned.

Vid sammanträdet beslutades att nämndverksamheten vid HU upphör i och med att tredje kvartalets sammanträde avslutas. Vid Östersundsfabriken kommer företagsnämndverksamheten att starta den 29 november 1966.

HU den 28/9 1966

Ing. Engström anförde i sin lokala dagslägesöversikt att orderstocken f. n. uppgår till ca 13 Mkr. Utleveranserna t. o. m. augusti uppgår till 9,8 Mkr jämfört med 5,8 Mkr vid samma tidpunkt 1965. Som följd av de ökade utleveranserna har orderstocken minskat med 2 Mkr sedan årets början.

Orderingången är f. n. 7,9 Mkr jämfört med 6,3 Mkr 1965. Antalet anställda är 233, vilket innebär en minskning med 6 personer sedan föregående nämndsammanträde.

Ing. Engström meddelade även att den primärtillverkning, som GV nu har på telefonsvararen, kommer att reduceras väsentligt, beroende på att Televerket ej har förnyat sina order. Man kommer emellertid att börja tillverka och montera utrustning för provrobotar och hoppas att denna tillverkning skall fylla det bortfall i produktionen, som telefonsvararen kommer att medföra.

Vid sammanträdet lämnades även en rapport från högertrafikkommittén.

GV den 5/9 1966